

ה ר' נהוראי. כתיב
 ..נהראי וכן כספון .
 בשמשון ומורה. ומורה .
 כתיב . מורה . מורה .
 מורה האמורה . כתיב
 המורה אמורה וכן כספון .
 אמר ר' יוסי . כתיב
 וכתיב אמר לו ר' יוסי .
 מורה כספון דפוס
 יווא ויניאל מורה .
 מורה של . כתיב אלא
 כאן הוספה ומתרגמין
 עולות . שכבר היה
 עליו . כתיב וכן ;
 כתיב שהי עליו ; כתיב
 שכבר היה מורה עליו .
 מורה . כתיב ומתרגמין
 ומתרגמין מורה :

אלא שמואל כספרתו בשמשון לדעת הגמ' : כדברי ר' נהוראי . כן דברי רבי נהוראי . רש"י : מה מורה
 האמורה בשמשון נזיר . כדכתיב (שופטים י"ג) כי נזיר אלהים יהיה הנער מן הצפון . רש"י : אמר רבי יוסי והלא אין
 מורה אלא של בשר ודם . שיעת הרב המזרחי שכל מקום שאמרו כתיובא בזה שלא בזה לשלל בכל המקומות .
 אלא במקום שעליו הם תומרים כן . בזה לשלל שאין פירושו אלא כן וכן . וזה מפורסם בפירושו לפי רש"י
 שחומש . וככה נפרש דברי רבי
 יוסי . והלא אין מורה כלומר בשמואל
 אין לפרש מורה אלא של בשר ודם
 להכי כתיב קרא (שמואל א' א')
 ונתתו לה' כל ימי חייו ומורה לא
 יעלה על ראשו . שמשמעותו שיהיה
 לה' שטול מלכות שמים יהיה עליו .
 ולא עול מורה בשר ודם . והשיבו
 רבי נהוראי שא"ל שיהיה קין שהרי
 מלאט שכבר היה עליו מורה בשר
 ודם . ולפי שכלקין זו חמשים אם
 היה נזיר אם לא . לפיכך לא

תוספת חדשים
 ק' הר"ב ר"ה נזיר ה"ס
 כ"ו . וכן הלכה עכ"ל אע"ג
 דק"ל ר"י חמוק עמו שאלו
 סבא נזירו רבי נהוראי :

כדברי רבי נהוראי (שמואל א' א')
 ומורה לא יעלה על ראשו . נאמר בשמשון
 (שופטים י"ג) ומורה ונאמר בשמואל ומורה .
 מה מורה האמורה בשמשון נזיר . אף
 מורה האמורה בשמואל נזיר . אמר רבי
 יוסי והלא אין מורה אלא של בשר ודם .
 כבר נאמר (שמואל א' א') ויאמר שמואל אך אלך ושמע שאול והרגני .
 שכבר היה עליו מורה של בשר ודם : סליק מסכת נזיר

סדרו רבינו הקדוש במשנתו אלא לבסוף של המסכתא : סליק מסכת נזיר

יבין תפארת ישראל יבין

ומה אמר הרבי בשמואל , ה"ל נזיר עולם : (ג) דמפורסם
 גביה הנזיר אלהים יהיה הנער : (גא) ואף דאין אשה מזרע בנה
 בזמיר , חנה נדרה שחפטה להלקינה עד שיתרצה , ולא מליט
 שלא התרצה : (גב) ר"ל מורה האמור בשמואל , ה"ל לפרשו רק
 על מורה ב"ד , מדכתיב ונתתו לה' ומורה לא יעלה על ראשו ,
 שמשמעותו שיהיה עליו עול שמים , ועי"ז לא יהיה עליו מורה בשר
 ודם . ואע"ג דלא מליטו לשון מורה ב"ל בסוף רק בא' בסוף . י"ל
 דכח ע"כ נחלק א' בה' כהרגל אותיות אלו"י שמתחלפין זכ"ז ,

והיינו מטעם דלמחרן . דאי מורה ר"ל תער , הו"ל אפכה מורה לא
 יעלה על ראשו ונתתו לה' , דהרי חיוב נזירותו קדום לנתינתו לה'
 דגם בעודו אלל אמו אסור לגלחו או לטמאו או להסקותו יין :
 (גג) ולפיכך ה"ל לפרש מורה בשמואל רק תער של נזירות . ואע"ג
 דכתיב ויסף שמואל את אגו , ונעמה במה . י"ל לפי מה דק"ל
 [גיטין ד"ע ע"ג] דמגיד ומתקן שאמר סגו נט , ה"ל כתי , ה"ל
 בזמיר . וכ"כ הירץ הש"ס לעיל [ד"ד ע"ג] דשווייכו גוססין , דה"ל
 נמי כתי לכל דבריו : נשלמה מסכת נזיר :

ציונים

פ"א א המקנא לאשתו .
 י"ג פ"א פ"ה ז' פ"ה
 שנוי נוסחאות
 פ"א א מקנא (לה) .
 כתיב ומתכני' ליתא .
 תוספת רעק"א
 פ"א א [אות ב] ת"ס
 ד"ה המקנא .
 שיכול לפרש ת"ב א
 לקנאות . כההיא דיש
 ביצה שנה ב' השוחם
 ויה ועוף כמ"ש הר"ב
 שם :

תוספת יום טוב הבקנא פרק א סוטה ר"ע מברטנורה

נמרא מכדי תנא מנזיר קא סליק מאי תנא [בניירות] דקתני כוטה [אהריה] . כדדבי דתניא רבי אומר
 למה נסמכה פרשת נזיר לפרשת סוטה . לומר לך שכל הרואה סוטה בקלקולה יזיר עצמו מן
 היין . ולתני סוטה והדר לתני נזיר . איידי דתנא כתובות ותנא המדיר . תנא נדרים . ואיידי דתנא נדרים
 תנא נזיר דדמי לנדרים . וקתני סוטה כדרבי . וזה מן התימה על הרמב"ם שכתב דסדר גיטין אחר
 נזיר . וזה לשונו . וכשהשלים לדבר על הגשואין . ומה שיתחייב בשבילן מהפרת נדרים התחיל בענין
 הגירושין . שאחרי הגשואין באין הגירושין . וסדר גיטין אחר נזירות . ואחר גיטין סוטה . שענינה מענין
 הגירושין שהסוטה כשתזנה יש לכופף האיש והאשה על הגירושין . כמו שאבאר במקומו . ע"כ . ומביאר
 מלשון הגמ' שהוא אומר דסליק מנזיר ופתח בסוטה ולא הפסיק באחרת בינתיים . ועוד דאי סבר דהפסיק
 בגיטין . אלא דאפילו הכי מעמא הוא דסוטה נמשכת בסודרת אחר נזיר . א"כ היה ליה לבעל הגמרא
 לומר טעם שכתב הרמב"ם דכוותה וגיטין שניהן מענין הגירושין . ולא היה צריך לדחוק עצמו לתלות סוטה
 בנזיר ויש גיטין המפסקת ביניהן . ולפיכך רואה אגו לסדר סוטה אחר נזיר כפשטא דגמרא :

פרק א א המקנא לאשתו . כתב הר"ב אע"ג דהמקנא
 משמע דיעבד אין לכתחילה לא . ולא
 מהמקנא דייק . * שיכול לפרש הבה לקנאות . אלא כדפירש רש"י .
 מדלח הני ר"א אומר מקנא אדם לאשתו על פי שנים . תוס' .
 ולישנא דמקנא לשון כעס הוא
 שמכעיסה ומקניטתה פירש רש"י כמו
 הם קנאוני (דגדים ל"ב) כי קנאה חמת
 גבר (מש"י ו') . ולהלכה שכתב הר"ב
 שחייב לקנאות . לישנא דהתראה . וכ"ס
 אומר (יואל ב') וקנא ה' לארנו , גמ' . והא דפסק דלא כמתניתין . וגם הרמב"ם פסק כך נראה לי מכוס דבבביתא פליגי ר' ישמעאל
 ור"ע

יבין תפארת ישראל יבין

פרק א א) ר"ל שהתרה בה שלא תסתיר את עולמה עם איש ידוע :

ג ואלו כו' ה' מ"א מ"י ע"ג
 ויבעלה אינו רוצה פי'
 יכנסו ויפלו פיה כו' ה':
 יבעלה בא ה' כו' כ"ל פ"א:
 כיצד עושה לה כו' ה' מ"א
 כיון ש"ב סוף סוף סוף סוף
 כיון כו' ויפלו לה כו' ה'
 ה"ח כו' פ"א קדוש פי' כ"ב
 יכנסו כחובות פי' כ"ב מ"י ע"ג
 פ"א ע"ג ד' דרו מעלין אותה
 כו' ע"ג מ"י ע"ג כ"ב פ"א ה"ב
 פ"א ע"ג כו' ה':

שנויי נוסחאות
 ג ואלו כו' ה' מ"א מ"י ע"ג
 ויבעלה אינו רוצה פי'
 יכנסו ויפלו פיה כו' ה':
 יבעלה בא ה' כו' כ"ל פ"א:
 כיצד עושה לה כו' ה' מ"א
 כיון ש"ב סוף סוף סוף סוף
 כיון כו' ויפלו לה כו' ה'
 ה"ח כו' פ"א קדוש פי' כ"ב
 יכנסו כחובות פי' כ"ב מ"י ע"ג
 פ"א ע"ג ד' דרו מעלין אותה
 כו' ע"ג מ"י ע"ג כ"ב פ"א ה"ב
 פ"א ע"ג כו' ה':

אחד לבעל ואחד לבעל לתרומה. רש"י: ג מראה חני
 לך. וכן במשנה ו' פ"ג. אבל במשנה ז' פ"ד ל"ג לך אך צ"ע
 ספרים גרסו: ושבאו עדים שהיא טמאה. כתבו החוס' מסתברא
 דה"ה לעד אחד שכל מקום שהאמינה הסורה עד אחד הרי כאן
 שנים ע"כ. כמ"ש הר"ב ספ"ו. ועמ"ש
 במשנה ז' פט"ו ומשנה ה' פי"ב
 דיבמות. ומ"ש הר"ב מדכתיב ועד
 חן זה וכו'. כהצ רש"י א"ש דדרשין
 ליה לעד ח' נאמן בסוטה [כמ"ש
 הר"ב ספ"ו] חן מקרא יולא מירי
 פשוטו ודרשין ליה נמי הכי. ע"כ.
 ועיין במשנה ה' פרק ג' ע"ש אהוב
 דרשא אחרת: [ישבעלה חנו
 רוצה להשקפה. וכן הן פ"ג מכנה
 בעלה ופי' מ"י מ"י.
 ו' ולא כן הלשון במשנה ז' פ"ד]:
 רבי יהודה אומר בעלה נאמן עליה.
 כתב הר"ב אם הבעל נאמן וכו'
 וטעמיהו דרצון וכו' וזגמ' דהדר
 אמר להו ר"י מקרא דכתיב (במדבר ה')
 והציא האיש את אשתו אל הכהן והסורה
 האיש מציא את אשתו: ד' ומאיימין
 עליה כדרך שמאיימין על עדי נפשות
 כלו' שכמו שמאיימין אותה על עדי נפשות
 מעל עדי ממונות וכדנקב במשנה ה' פרק

רביעי דסנהדרין כמו כן מאיימין יותר על האשה. אבל לא
 שאותו חוס' עלמו חומרים באשה שאין ענינו לענינה כלל דברים
 שאינה כדאי לשומען. פירש הר"ב כגון יהודה וכו'. ראובן הוזהר
 ולא צוט. מלן לאודי. מפרש רש"י שמכורה היא צידס. ומדרש
 הגדה דרבי תנחומא כשאלר יהודה לדיקא ממני עמד ראובן ואמר
 בללתי
 אשר ירוך מה להלן צ"ד הגדול אף כאן צ"ד הגדול: ומאיימין עליה. כדי שחודש: הרבה ילדות עושה. וגורם לילדה כתבא
 לדי קלקול: דברים שאינן כדאי לשומען. שאינה ראויה
 (* כ"ס גר"ב בכל הדפו"י.

חוללת ולא מתיבמת דכתיב באשה שאלה בה ערות דבר (דברים
 כ"ד) ואלה מציתו והלכה ויהיה לאיש אחר וירשין לאיש אחר
 ולא ליבם והעפ"כ אינה מותרת) לזר בלא חליצה שאם היה
 בעלה חי לא היה מותרת בלא גט. כך אינה מותרת מן היבם
 בלא חליצה: ג ואלו אסורות
 לאכול בתרומה. לעולם ואפי' היא
 בת כהן ואילו שאר אסויות חנין
 אסורות אלא עד שיטמו וימלאו
 טהורות: ושבאו עדים שהיא
 טמאה. ואפילו לאחר ששחטה ולא
 בדקו המים חסורה איסור עולם לפי
 שאין המים צודקים באשה שיש בה
 עדים שנטמאת שאלר. (במדבר ה')
 ונסתרה והיא נטמאת ועד חן זה
 לילכא דידע בה הוא שהמים צודקים
 אבל איכא דידע בה אפילו העדים
 הם במדינת הים חן המים צודקים:
 ושבועלה בא עליה בדרך. דכזב
 חן המים צודקים אוחה דכתיב
 (במדבר ה') ונקט האיש מעון. בזמן
 שהאיש מנוקה מעון שלא בא עליה
 לאחר סתירה או והאשה היא חסא
 את עונה. חן האיש מנוקה מעון
 חן המים צודקים את אשתו: שני

תלמידי חכמים. שידע להתרום בו: ר"י אומר בעלה
 נאמן עליה. אם הבעל נאמן על אשתו בציבור חמור של גנה.
 לא יחא נאמן בציבור קל של לזר גרידא וטעמיהו דרצון מ"סוך
 שציבור קל הוא תקף עליה יכריח ואין הלכה כרבי יהודה:
 ד' היו מעלין אותה לב"ד הגדול דכתיב בסוטה (ע"ג) ועשה
 לה כהן את כל הסורה האלה ומתיב ההם (דברים י"ז) ע"פ הסורה
 כדי שחודש: הרבה ילדות עושה. וגורם לילדה כתבא
 למנוע חונן הדברים שאומרים לפניה מנועהין של לדיקים כגון
 יאודה

יבין תפארת ישראל יבין

אסורה לבעלה ולתרומה קודם שיסקנה. ואם מת בעלה קודם שיסקנה,
 חוללת ולא מתיבמת: (ט) לעולם, ואפילו היא בת כהן: (י) קודם
 ששתתה, ואחר קניו וסתירה: (יא) אחר קניו וסתירה ואפילו מעיד
 כן רק ע"א, ואפילו שנתה מקודם ולא בדקו מים. ולחן המים
 צודקים כשים עד טומאה: (יב) דלא טוב חן המים צודקין אוחה,
 מדבעל בציבור: (יג) מקום ירתון: (יד) שידעין להתרות בו כשיראה
 לבעלה וירדן ז' א"ע' ללכתות צמד בני. אלא כדי שיעידו שמתיה
 מניון עשיית וממיהם
 רוא' שכשם הקשה
 הגמ' ועוד אבל בבאן
 הרי נזכר שהקניו הוא
 טוב אם נסתרה ולא
 יצטרך לה' הירושלמי
 שהביא חוס' כניל
 בכונת רבינו). ובהראי
 דמסקי' דבאמר לא תרבי
 ח"ש ואלו שבי' מקניו וכו'
 ונסתרה דסותרת לבית
 דעוברת ל' אסורה דהיישין
 וליכא בירור תחור על חסירה
 רבינו פי' קיד בענין ע"ד: (אות
 אבל הנכבדה ודאי היא וצרתה
 היא או צרתה חולצת ולא מתיבמת.
 ובש"ש (ט) קע"ג (י"ב) ד"ה לוי אמר'
 תידועא דחוס' יבמות (י"ג) ב'
 צרתה לגבי בעל אין לנו להחסי
 מתיבמת: ג [אותן] חוים' דה' ושבאו
 בודקים באשה שיש בה עדים
 קל הוא. יצרו נראה דאם פרסה
 בחתלה דין ר"י מ"י ע"ג מ"י ע"ג
 גמ' דידע שרי ביחוד, ותיצרו דוקא
 א"כ כפוצה דאין היתר דמי
 א"כ כפוצה דאין היתר דמי
 א"כ כפוצה דאין היתר דמי

יהודה הודה ולא בוס במעשה תמר. ר'אובן הודה ולא בוס במעשה בלהה: [ה] שוברת כתובתה. כותבת שובר על כתובתה זמתי ואכדתי כחובתי כדי שלא תוכל לחזור ולהצטע כחובתה ממנו ובמקום שאין טעמין כתובה חלה כוממין על תנאי ב"ד הוא

טעמיה שובר חבל במקום שכותבים כתובה מקרעת כתובתה ולינה כותבת שובר: מעלין אותה לשער המזרח. מעלין ומורדין אותה כדי ליגעה חולי המרוץ דעתה ומודה: שעל פתח שער נקנור. חסם שמו נקנור שהביא דלתות לחתו פתח מאלכסנדריא של מזרים ונעשו לו נסים ונקרא שער נקנור על שמו כדאמר' ביומא [נה]: ששם משקן את הסומות. דבעינן לפני ה': ומטהרין את היולדות. כדי שיעמדו על גבי קרבן. וה"ה זבין וזכות הטעמים קרבן: ומטהרין את הציוע. כדכתיב (ויקרא י"ד) והעמיד הכהן המספר וכו' לפני ה': אוהו בבגדיה.

כזית הנאחר שלהן: אם בקרעו. אינו חושש. פרימה גדולה מקריעה שנקרע לקרעים הרבה. לשון אחר פרימה מן הלדרין קריעה בלורץ: עד שסגלה את לבה. דכתיב (במדבר ה') ופרע את ראש האשה אין לי אלא ראשה גופה מנין ת"ל האשה ח"כ מה ת"ל את ראש מלמד שסותר את שער: רבי יהודה אומר כו'. שמה תלך זכאה ויתגרו בה פרחי כהונה שראו לבה נאה ושערה נאה ואין הלכה כר"י: [ה] היתה מכוסה בלבנים מכסה בשחורים. ואם היו שחורים יפין לה מכסה בצגדים מכוערים: קטליות. ענקים שמימים סביב הנאחר ומפני שהאשה חונקה עלמה בהם כדי שתראה בעלת בשר נקראים קטליות: נזמים וטבעות מעבירים במנה. מפרש בגמ' ללא תימא שיטתו לה הנזמים והטבעות אחר שקרעו צגדיה וגלו את לבה שזה יותר גנאי לה כמו שגנאי יותר לחדם

מינייהו נקט. גמ': אם נפרמו נפרמו. פירש הר"ב שני פירושים. טיין במ"ג פ"ו דהסנהדרין ומ"ש שם בס"ד: רבי יהודה אומר אם היה לבה נאה לא היה מנלוה. אע"ג דגזרת הכתוב הוא. שב ואל תעשה לאו מיעקר הוא כדאיתא פ' האשה רבה [ג]. תוס': לא היה מנלוה. כתב הר"ב שמה תלך זכאה ויתגרו בה פרחי כהונה. פירש' פרחי כהונה נקט על שם שהיו מזויני בעורה יותר משאר העם. וכתבו תוס' ותימה כיון דלאו חובה להנשים לראותה יתלו סדין של צון בינה וצין האנשים ויסתור שערך כדאמר קרא ולי משום כהן המשקה אותה והפוך פניו ללך אחר והכי תנוא בספרי בהדיא ופרע את ראש האשה סדין של צון פורס בינה לצון העם כהן פונה לאחוריה ופרעה כדי לקיים בה מלת פריעה. ולר"י נמי נעשה כך. וי"ל לר' יהודה אם היו פורסין סדין בינה לצין האנשים לא היה מיוול כל כך בפני הנשים כמו באנשים שאין אשה בוסה מפני חברותיה ולא יוסרו ע"כ: [ה] נזמים הם תכשיטי האף. הרמב"ם. ומלשון הר"ב (* למינן כר"י לוח לא מלת לשער נקנור. ודאי. אלא גס כח"ש דמוס רשון כתב שמלות ובר הכית הוא סוף הדבור. וגם מלי רש"י זש נשמע שלא י"י: במשנה למלת שעל פתח וכו' המטע"ר ושי"ט.)

בלכלתי יטעי חכ: וכל משפחת בית אביה. שאי אפשר [שלה] יהיו נמלאין חכמי ביתה ומשפחתה בזכרון חלו הדברים. הרמב"ם: [ה] ויוצאת. ולינה נהרגת. שלא התרו בה עדים בשעת מעשה: מעלין אותה. תמהו תוס' דרש פרק ב' לסדר הפרשה מביא

וכל משפחת בית אביה: [ה] אם אמרה טמאה אני שוברת כתובתה: [ה] ויוצאתי. ואם אמרה מהורה אני מעלין אותה לשער המזרח שעל פתח שער נקנוריה. ששם משקן את הסומות ומטהרין את היולדות: [ה] ומטהרין את המצורעים: [ה]. וכהן אורחו בבגדיה: [ה] אם נקרעו נקרעו: [ה]. אם נפרמו נפרמו: [ה]. עד שהוא מגלה את לבה. וסותר את שערה: [ה] ר' יהודה אומר אם היה לבה נאה. לא היה מגלה. ואם היה שערך נאה לא היה סותר: [ה]. [ה] היתה כתובה בלבנים מכסה בשחורים: [ה]. היו עליה בלי זהב וקמליאות: [ה] נזמים: [ה] וטבעות מעבירים

מנחתה. וכהן מביא פיילי ונותן לתוכו מים ועפר קודם העללה זו ושם נסתפקו חז"ה דוקא. חבל בדף י"ו ע"כ בדבור המתחיל דכתיב כתבו דסדר הפרשה עיקר. ודברי הרמב"ם אכתוב בדין פ' ב'. וכתב הר"ב מעלין ומורדין אותה כו' דלי לאו הכי מאי מעלין. הא תוס' קיימא לפני הסנהדרין דלשכת הגזית שבערה. גמ'. ור"ל מורדין ומעלין ומורדין: לשער המזרח שעל פתח שער נקנור. לשון רש"י לשערי מזרח שער החילון שבו נכנסין להר הבית. לשערי נקנור. ומשם לשערי נקנור הוא שער העליון שצין עזרת ישראל לעזרת נשים ע"כ. ובספר כפתור ופרח פ"ו כתב עוד

פי' אחר שה"א חילו אמר לשער המזרח שהוא שער נקנור: שער נקנור. כתב הר"ב כדאמרין ביומא. פ"ג משנה י' גמ' ופירש': ששם משקן את הסומות. ובמשנה ג' פ"ו דשקלים פירש הר"ב שער הנשים לעמוד על קרבן היינו צינור וידבר'ו שאלו חובות שאינן מחוסרי כפרה: ומטהרין את היולדות. כתב הר"ב כדי שיעמדו על קרבן כו' גמ' ופירש' מפני שלא נכתב בקדושת עזרה [ועיין בפירש הר"ב משנה ד' פ"ג] עובי חלל איהו שער. מפני המזועזע שמכניסין ידיו לבהונות ליתן מדם האשה על צוהן ידו ומחוסר כפורים שנגמס לעזרה בכרת. לפיכך לא קדשם שיוכל לעמוד בחלל השער [שיגין עליו השער בחמה מפני החמה. ובגמ' מפני הנשים. חוספות פ"ק דיצמות ד' ו'] שאם היה כהן מוליך את דם האשה חוץ לעזרה הרי הוא נכסל ביוצא לפיכך לר"י להכניס ידו לתוך חלל העזרה וציהא מקנת שרי רחמנא ע"כ. ומ"ש הר"ב וה"ה זכום וכו'. והנה חלה עוד שליש לו במסכת מכות פ"ג מ"ב: עך שהוא מגלה את לבה.

עוד שליש לו במסכת מכות פ"ג מ"ב: עך שהוא מגלה את לבה. חס היה לבה נאה לא היה מנלוה. אע"ג דגזרת הכתוב הוא. חס היה מנלוה. לא היה מנלוה. כתב הר"ב שמה תלך זכאה ויתגרו בה פרחי כהונה. פירש' פרחי כהונה נקט על שם שהיו מזויני בעורה יותר משאר העם. וכתבו תוס' ותימה כיון דלאו חובה להנשים לראותה יתלו סדין של צון בינה וצין האנשים ויסתור שערך כדאמר קרא ולי משום כהן המשקה אותה והפוך פניו ללך אחר והכי תנוא בספרי בהדיא ופרע את ראש האשה סדין של צון פורס בינה לצון העם כהן פונה לאחוריה ופרעה כדי לקיים בה מלת פריעה. ולר"י נמי נעשה כך. וי"ל לר' יהודה אם היו פורסין סדין בינה לצין האנשים לא היה מיוול כל כך בפני הנשים כמו באנשים שאין אשה בוסה מפני חברותיה ולא יוסרו ע"כ: [ה] נזמים הם תכשיטי האף. הרמב"ם. ומלשון הר"ב (* למינן כר"י לוח לא מלת לשער נקנור. ודאי. אלא גס כח"ש דמוס רשון כתב שמלות ובר הכית הוא סוף הדבור. וגם מלי רש"י זש נשמע שלא י"י: במשנה למלת שעל פתח וכו' המטע"ר ושי"ט.)

יבין תפארת ישראל יבין

וצות עומדים שם שיקרבו קרבתו: (כו) שרבינו להכניס משם בהונות לעזרה, לתת עליהן דם האשה שיקריב, שאם יוציא הכהן דם האשה, נכסל ביוצא: (כו) צנית הנאור: (כה) ואינו חושש: (כט) פרימה גדול מקריעה. וי"ל דקריעה בלורץ ופרימה ברוחב. וי"ל דקריעה צנוף הבגד ופרימה הוא התרה האסר: (ל) סותר קליעתו ומגלן אע"ג ששער באשה נפתח מבשרה ערוה, אפי"ה כך טעה תורה, ולרבי יהודה יש כח ביד חכמים לנקור ד"ף בשבץ ואל"ף [כימות דפי' כ']. (לא) דחיישין שמה חלה זכאה, ויתגרו בה פרחי כהונה אחר כך. ואי"ל יפרסו סדין בינה לצין אנשים. יש לומר דפשי אנשים סתבייש ציות: (לב) ואם שחורים נאם לה, יכסוהו בצגדים מכוערין: (לג) [סאלוזאנד]: (לד) נמי האף והאזן:

יבין תפארת ישראל יבין וצות עומדים שם שיקרבו קרבתו: (כו) שרבינו להכניס משם בהונות לעזרה, לתת עליהן דם האשה שיקריב, שאם יוציא הכהן דם האשה, נכסל ביוצא: (כו) צנית הנאור: (כה) ואינו חושש: (כט) פרימה גדול מקריעה. וי"ל דקריעה בלורץ ופרימה ברוחב. וי"ל דקריעה צנוף הבגד ופרימה הוא התרה האסר: (ל) סותר קליעתו ומגלן אע"ג ששער באשה נפתח מבשרה ערוה, אפי"ה כך טעה תורה, ולרבי יהודה יש כח ביד חכמים לנקור ד"ף בשבץ ואל"ף [כימות דפי' כ']. (לא) דחיישין שמה חלה זכאה, ויתגרו בה פרחי כהונה אחר כך. ואי"ל יפרסו סדין בינה לצין אנשים. יש לומר דפשי אנשים סתבייש ציות: (לב) ואם שחורים נאם לה, יכסוהו בצגדים מכוערין: (לג) [סאלוזאנד]: (לד) נמי האף והאזן:

יבין תפארת ישראל יבין וצות עומדים שם שיקרבו קרבתו: (כו) שרבינו להכניס משם בהונות לעזרה, לתת עליהן דם האשה שיקריב, שאם יוציא הכהן דם האשה, נכסל ביוצא: (כו) צנית הנאור: (כה) ואינו חושש: (כט) פרימה גדול מקריעה. וי"ל דקריעה בלורץ ופרימה ברוחב. וי"ל דקריעה צנוף הבגד ופרימה הוא התרה האסר: (ל) סותר קליעתו ומגלן אע"ג ששער באשה נפתח מבשרה ערוה, אפי"ה כך טעה תורה, ולרבי יהודה יש כח ביד חכמים לנקור ד"ף בשבץ ואל"ף [כימות דפי' כ']. (לא) דחיישין שמה חלה זכאה, ויתגרו בה פרחי כהונה אחר כך. ואי"ל יפרסו סדין בינה לצין אנשים. יש לומר דפשי אנשים סתבייש ציות: (לב) ואם שחורים נאם לה, יכסוהו בצגדים מכוערין: (לג) [סאלוזאנד]: (לד) נמי האף והאזן:

יבין תפארת ישראל יבין וצות עומדים שם שיקרבו קרבתו: (כו) שרבינו להכניס משם בהונות לעזרה, לתת עליהן דם האשה שיקריב, שאם יוציא הכהן דם האשה, נכסל ביוצא: (כו) צנית הנאור: (כה) ואינו חושש: (כט) פרימה גדול מקריעה. וי"ל דקריעה בלורץ ופרימה ברוחב. וי"ל דקריעה צנוף הבגד ופרימה הוא התרה האסר: (ל) סותר קליעתו ומגלן אע"ג ששער באשה נפתח מבשרה ערוה, אפי"ה כך טעה תורה, ולרבי יהודה יש כח ביד חכמים לנקור ד"ף בשבץ ואל"ף [כימות דפי' כ']. (לא) דחיישין שמה חלה זכאה, ויתגרו בה פרחי כהונה אחר כך. ואי"ל יפרסו סדין בינה לצין אנשים. יש לומר דפשי אנשים סתבייש ציות: (לב) ואם שחורים נאם לה, יכסוהו בצגדים מכוערין: (לג) [סאלוזאנד]: (לד) נמי האף והאזן:

יבין תפארת ישראל יבין וצות עומדים שם שיקרבו קרבתו: (כו) שרבינו להכניס משם בהונות לעזרה, לתת עליהן דם האשה שיקריב, שאם יוציא הכהן דם האשה, נכסל ביוצא: (כו) צנית הנאור: (כה) ואינו חושש: (כט) פרימה גדול מקריעה. וי"ל דקריעה בלורץ ופרימה ברוחב. וי"ל דקריעה צנוף הבגד ופרימה הוא התרה האסר: (ל) סותר קליעתו ומגלן אע"ג ששער באשה נפתח מבשרה ערוה, אפי"ה כך טעה תורה, ולרבי יהודה יש כח ביד חכמים לנקור ד"ף בשבץ ואל"ף [כימות דפי' כ']. (לא) דחיישין שמה חלה זכאה, ויתגרו בה פרחי כהונה אחר כך. ואי"ל יפרסו סדין בינה לצין אנשים. יש לומר דפשי אנשים סתבייש ציות: (לב) ואם שחורים נאם לה, יכסוהו בצגדים מכוערין: (לג) [סאלוזאנד]: (לד) נמי האף והאזן:

המקנא פרק א סיטה

דפ"ו דשנה גם תכשימי חוזה) ככלל. [ועיון צ"ח פרק י"א דכ"ט]:
 חבל מזרי. כחז הר"ב מפרש בירושלמי לפי שעשה מעשה
 מזרים לפי שנאמר בחלת פרשת ערוה (ויקרא י"ט) כמעשה
 ארץ מזרים וגו' ואע"פ שנאמר כמו ק וכמעשה ארץ כעשן וגו'
 ויקחו חבל כשמדינה. שכל השיטות
 שנוכל לעשות עושין כדי לגולה ולפיכך
 עולין חבל שלא מהמדינה ולכך ראו
 ליקח יותר חבל מזרי מטעם שעשה
 מעשה מזרית ולקמן רפ"ב כפיפה
 מזרית מפרש הר"ב כל עשוי מזרית
 הדקל וכו' וכפירש"י שם. חבל רש"י
 מפרש גם כדקל חבל מזרי עשוי
 מזרית הדקל וכו' וכ"ה בבבלי פ"ה
 דעירובין כ"ח תני רב יוסף ג' חבלים
 הם של מגג ושל נגר ושל פסקו.
 ומפרש של נגר לטובה דהגן וכו'
 ולפיכך נראה דלירושלמי כפיפה מזרית
 דלקמן יש לפרש ג"כ ממזרים. ועל
 שם שעשה מעשה מזרית חבל אין
 לומר דירושלמי נמי ס"ל שעשוי מזרית
 דקל זק ככפיפה בין בחבל דהשתא
 המ"מ שמוסית ולא שרשית: שלבה
 גם זה. כשחזר רוחה בני ביתו
 דעמו מתגברת עליו ולא תירא ולא
 תודה ולאו מצדקשים שחודה ולא יתמה
 שם הקדש על המים. רש"י: ז' לפיכך
 חלקה הירך תחלה. לקלל אותה
 דכתיב (גמדנר ה') בטה ה' את ירך
 נופלת ולא בטען זכה. רש"י. ובגמ'
 הא כתיב (שם) ולכזה בטנה ונפלה
 יריכה. אמר רש"י כי לייט
 החלה ירך והדר בטן לייט ומאי כי
 דדקי כי אורחיהו דדקי. בטן דרישא
 והדר ירך. כקללה נמי כתיב
 (שם) לנכות בטן ולנפיל ירך היא
 דמודע לה כהן. דבטן דרישא והדר

ואח"כ מבא חבל ס"י
 פירוש ית' פ"ה מ"ו ס'
 פ"א: וכל הרוצה ס'
 מ"ו ס' ה"ג: ה"ח מעבדיה
 מ"ו ס' ה"ג: וכל הנשים
 מארצות ס'. מ"ו ס' ה"ג:
 וכל הרוצה שאדם מרד כ"ה
 כ"ה מ"ו ס' ה"ג: מ"ו ס' ה"ג:
 וכל הרוצה שאדם מרד כ"ה
 מ"ו ס' ה"ג: חן שפישין דקל ס'
 מ"ו ס' ה"ג: וכן לענין המצובה
 ס':

לחם מצוים שיק' במגעלים ברגליו מילוך יחף. קמ"ל דלא חבל
 מצויר. מפרש בירושלמי לפי שעשה מעשה מזרים ואם אין חבל
 מזרי. מציא שאר חבלים: וקושרו למעלה מדריה. שלא יפלו בגדיה
 ותשאר ערומה: וכל הרוצה לראות יבא ויראה. ודוקא באלפים
 רשות ואינו חובה חבל בגשים חובה
 על כל הנשים המטוות שם לצא
 ולראות. כדכתיב ונוסרו [כל] הנשים.
 וכשים מותרות לראותה. מייבין
 לראותה. הכי מפרש לה בגמ':
 ז' המקום גיולה. שמגלה כהן את
 ראשה וסותר את שערה וקורע את
 בגדיה: היא גלתה את עצמה.
 יצבה בפרשת דרכים ונלתה עלמה
 לנזוף: המקום גלה עליה. שכחן
 מעמידה על שער נקנור ומרחק קלונס
 לכל: בירך התחילה בעבירה
 תהלה. בדרך השמש הירך כהנה
 תלה בקרוב צמר: ושאר כל הגוף
 לא פלש. שאר חבדי גופה אינם
 פלטים מן החולי ואע"פ שלא
 הזכירו במקרא. אלא בטן וירך:
 ז' לזנביאות. חתמות: לב אביו.
 אמר לו אבשלום לאביו כחוב לי
 שליט עמי שנים איש שאבחר מכל
 ישראל. כחבול. והיה מראה חתמו
 של אביו לשנים. והולכים אחיו.
 לשנים אחרים והולכים אחריו עד שכנס
 מאתיים איש. כולן ראשי סנהדרות.
 הרי שנגב לז' אביו. ולב ד"ד ולב כל
 ישראל. דכתיב ויגזב אבשלום את לב
 אביו ישראל: ז' וכן לענין המצובה.
 נותנים לו לחם שר מעין המצובה
 שעה. ומיהו יותר ממה שעשה
 משתלם. דמדה טובה מרובה
 כשלוטין ממדה פורעניות:

שנוי נוסחאות
 בא לראות. דכ"ז וכתיב
 ובמש"כ בא וראה:
 כ"ז יבא ויראה ועי'
 כ"ז ובגמ': ז' קשומה.
 כ"ז וכל הנשים
 מארצות ס'. מ"ו ס' ה"ג:
 וכל הרוצה שאדם מרד כ"ה
 כ"ה מ"ו ס' ה"ג: מ"ו ס' ה"ג:
 וכל הרוצה שאדם מרד כ"ה
 מ"ו ס' ה"ג: חן שפישין דקל ס'
 מ"ו ס' ה"ג: וכן לענין המצובה
 ס':

ממנה כדי לנוולה. ואחר כך מביא חבל
 מצרילה. וקושרו למעלה מדריה. וכל
 הרוצה לראות. בא לראותה. ה"ח מעבדיה
 ושפחותיה. מפני שלבה גם בהן. וכל
 הנשים מותרות. לראותה. שנאמר (ויקרא
 י"ט) ונוסרו כל הנשים) ולא תעשינה
 כומתכנה: ז' במדה שאדם מודד בה מודדין
 לו. היא קשמה את עצמה לעבירה המקום
 גיולה. היא גלתה את עצמה לעבירה.
 המקום גלה עליה. בירך התחילה
 בעבירה תחלה. ואחר כך הבטן. לפיכך
 חלקה הירך תחלה. ואחר כך הבטן.
 ושאר כל הגוף לא פלש. ז' שמשון הלך
 אחר עיניו. לפיכך נקרו פלשתים את
 עיניו. שנאמר (שופטים י"ח) ויאחזרוו פלשתים.
 וינקרו את עיניו. אבשלום נחנאה בשערו.
 לפיכך נתלה בשערו. ולפי שבא על עשר
 פילגשי אביו. לפיכך נתנו בו עשר
 לזנביאות. שנאמר (שופטים ב' י"א) ויסבו עשרה
 אנשים נושאי כלי יואב. ולפי שנגב שלישה
 לבבות לב אביו ולב בית דין ולב ישראל.
 שנאמר (שם י"ח) ויגזבו אבשלום את לב
 אנשי ישראל לפיכך נתקעו בו שלישה
 שבמים. שנאמר (שם י"ח) ויקח שלישה
 שבמים בכפו ויחקעם בלב אבשלום:
 ז' וכן לענין המצובה. מרים המתונה
 רמשה שעה אחת שנאמר (שופטים י"א) ותחצב

ירך. שלא להוליא לנו על מים המרים: ז' שמשון הלך אחר עיניו. שנאמר (שופטים י"ד) ויאמר שמשון אל אביו אותה קח
 לי כי היא ישרה בעיני. איני והקניב (שם) ואביו ואמרו לא ידעו כי מה' היא. כי [אלו] מיהו צמר יכרותה [אולן]. גמ': אבשלום
 כחנאה בשערו שנאמר (שופטים ב' י"א) ובחצב לו לא היה איש יפה וגו' ובגלחו את ראשו וגו'. לפיכך נתלה בשערו. שנאמר (שם י"ח)
 ויקרא אבשלום לפני דוד ואבשלום רוכב על הפרד ויצא הפרד תחת שוכן האלה הגדולה ויחזו ראשו באלה ויתלה בין השמים
 ובין הארץ והפרד אשר תחתיו עבר. גמ': ז' וכן לענין הטובה כו. פירש רש"י ומיהו יותר וכו' דמדה טובה מרובה ס' דהתם
 (א) גם ככהו כן ומתי האף (ישעיה ג' כ"א) הנמים אשר כלאיכם (בראשית ל"ה ד').

ז' שמשון הלך אחר עיניו. שנאמר (שופטים י"ד) ויאמר שמשון אל אביו אותה קח
 לי כי היא ישרה בעיני. איני והקניב (שם) ואביו ואמרו לא ידעו כי מה' היא. כי [אלו] מיהו צמר יכרותה [אולן]. גמ': אבשלום
 כחנאה בשערו שנאמר (שופטים ב' י"א) ובחצב לו לא היה איש יפה וגו' ובגלחו את ראשו וגו'. לפיכך נתלה בשערו. שנאמר (שם י"ח)
 ויקרא אבשלום לפני דוד ואבשלום רוכב על הפרד ויצא הפרד תחת שוכן האלה הגדולה ויחזו ראשו באלה ויתלה בין השמים
 ובין הארץ והפרד אשר תחתיו עבר. גמ': ז' וכן לענין הטובה כו. פירש רש"י ומיהו יותר וכו' דמדה טובה מרובה ס' דהתם
 (א) גם ככהו כן ומתי האף (ישעיה ג' כ"א) הנמים אשר כלאיכם (בראשית ל"ה ד').

ז' שמשון הלך אחר עיניו. שנאמר (שופטים י"ד) ויאמר שמשון אל אביו אותה קח
 לי כי היא ישרה בעיני. איני והקניב (שם) ואביו ואמרו לא ידעו כי מה' היא. כי [אלו] מיהו צמר יכרותה [אולן]. גמ': אבשלום
 כחנאה בשערו שנאמר (שופטים ב' י"א) ובחצב לו לא היה איש יפה וגו' ובגלחו את ראשו וגו'. לפיכך נתלה בשערו. שנאמר (שם י"ח)
 ויקרא אבשלום לפני דוד ואבשלום רוכב על הפרד ויצא הפרד תחת שוכן האלה הגדולה ויחזו ראשו באלה ויתלה בין השמים
 ובין הארץ והפרד אשר תחתיו עבר. גמ': ז' וכן לענין הטובה כו. פירש רש"י ומיהו יותר וכו' דמדה טובה מרובה ס' דהתם
 (א) גם ככהו כן ומתי האף (ישעיה ג' כ"א) הנמים אשר כלאיכם (בראשית ל"ה ד').

יכין תפארת ישראל יכין

ז' שמשון הלך אחר עיניו. שנאמר (שופטים י"ד) ויאמר שמשון אל אביו אותה קח
 לי כי היא ישרה בעיני. איני והקניב (שם) ואביו ואמרו לא ידעו כי מה' היא. כי [אלו] מיהו צמר יכרותה [אולן]. גמ': אבשלום
 כחנאה בשערו שנאמר (שופטים ב' י"א) ובחצב לו לא היה איש יפה וגו' ובגלחו את ראשו וגו'. לפיכך נתלה בשערו. שנאמר (שם י"ח)
 ויקרא אבשלום לפני דוד ואבשלום רוכב על הפרד ויצא הפרד תחת שוכן האלה הגדולה ויחזו ראשו באלה ויתלה בין השמים
 ובין הארץ והפרד אשר תחתיו עבר. גמ': ז' וכן לענין הטובה כו. פירש רש"י ומיהו יותר וכו' דמדה טובה מרובה ס' דהתם
 (א) גם ככהו כן ומתי האף (ישעיה ג' כ"א) הנמים אשר כלאיכם (בראשית ל"ה ד').

ז' שמשון הלך אחר עיניו. שנאמר (שופטים י"ד) ויאמר שמשון אל אביו אותה קח
 לי כי היא ישרה בעיני. איני והקניב (שם) ואביו ואמרו לא ידעו כי מה' היא. כי [אלו] מיהו צמר יכרותה [אולן]. גמ': אבשלום
 כחנאה בשערו שנאמר (שופטים ב' י"א) ובחצב לו לא היה איש יפה וגו' ובגלחו את ראשו וגו'. לפיכך נתלה בשערו. שנאמר (שם י"ח)
 ויקרא אבשלום לפני דוד ואבשלום רוכב על הפרד ויצא הפרד תחת שוכן האלה הגדולה ויחזו ראשו באלה ויתלה בין השמים
 ובין הארץ והפרד אשר תחתיו עבר. גמ': ז' וכן לענין הטובה כו. פירש רש"י ומיהו יותר וכו' דמדה טובה מרובה ס' דהתם
 (א) גם ככהו כן ומתי האף (ישעיה ג' כ"א) הנמים אשר כלאיכם (בראשית ל"ה ד').

ז' שמשון הלך אחר עיניו. שנאמר (שופטים י"ד) ויאמר שמשון אל אביו אותה קח
 לי כי היא ישרה בעיני. איני והקניב (שם) ואביו ואמרו לא ידעו כי מה' היא. כי [אלו] מיהו צמר יכרותה [אולן]. גמ': אבשלום
 כחנאה בשערו שנאמר (שופטים ב' י"א) ובחצב לו לא היה איש יפה וגו' ובגלחו את ראשו וגו'. לפיכך נתלה בשערו. שנאמר (שם י"ח)
 ויקרא אבשלום לפני דוד ואבשלום רוכב על הפרד ויצא הפרד תחת שוכן האלה הגדולה ויחזו ראשו באלה ויתלה בין השמים
 ובין הארץ והפרד אשר תחתיו עבר. גמ': ז' וכן לענין הטובה כו. פירש רש"י ומיהו יותר וכו' דמדה טובה מרובה ס' דהתם
 (א) גם ככהו כן ומתי האף (ישעיה ג' כ"א) הנמים אשר כלאיכם (בראשית ל"ה ד').

חוספת רעק"א

שומר כמ"ש הר"ב בפרק בתרא רב"ב פ"א א"ב משתינו גם במקום שכותבין כתובה. וצ"ע על הר"ב בזה:

שומר כמ"ש הר"ב בפרק בתרא רב"ב פ"א א"ב משתינו גם במקום שכותבין כתובה. וצ"ע על הר"ב בזה:
 חוספת רעק"א
 שומר כמ"ש הר"ב בפרק בתרא רב"ב פ"א א"ב משתינו גם במקום שכותבין כתובה. וצ"ע על הר"ב בזה:
 חוספת רעק"א

חוספת חדשים
 ז' שמשון הלך אחר עיניו. שנאמר (שופטים י"ד) ויאמר שמשון אל אביו אותה קח
 לי כי היא ישרה בעיני. איני והקניב (שם) ואביו ואמרו לא ידעו כי מה' היא. כי [אלו] מיהו צמר יכרותה [אולן]. גמ': אבשלום
 כחנאה בשערו שנאמר (שופטים ב' י"א) ובחצב לו לא היה איש יפה וגו' ובגלחו את ראשו וגו'. לפיכך נתלה בשערו. שנאמר (שם י"ח)
 ויקרא אבשלום לפני דוד ואבשלום רוכב על הפרד ויצא הפרד תחת שוכן האלה הגדולה ויחזו ראשו באלה ויתלה בין השמים
 ובין הארץ והפרד אשר תחתיו עבר. גמ': ז' וכן לענין הטובה כו. פירש רש"י ומיהו יותר וכו' דמדה טובה מרובה ס' דהתם
 (א) גם ככהו כן ומתי האף (ישעיה ג' כ"א) הנמים אשר כלאיכם (בראשית ל"ה ד').

מח' שפחא. *הכ' ז' יומי. גמ'. וכתבו התוס' [א"ח] וז"ל
 הא מנינו מדם פורענות גדולה ממדה טובה. דכתיב (דברים לג)
 איכה ירדוף אחד אלק' ושנים יניסו רבבה גבי מדת פורענות .
 וגבי מדה טובה כתיב (ויקרא כו) ורדפו מכם חמשה מאה. וז"ל
 דעדיין גבי מדת פורענות מיירי
 רדיפה ולא הריגה. אבל הכא דכתיב
 ורדפו מכם חמשה סיפא דקרא ונפלו
 אויביכם לפניכם להרע. מספר הישר.
 אבל קשיא לרבי. והא במרגלים
 נפרע מהם יום לשנה יום לשנה .
 ח"כ היתה מרובה מדת פורענות
 ממדה טובה של מרים. עכ"ל. ולי
 נראה דל"ק ולא מידי שמפני מדת
 טובה הולך הפורענות להתאחר כל
 כך כמו שפירש"י בפירוש החומש כדי
 שלא ימות אחד מהם פחות מכן ששים
 ו'. ודע שזו מלד מדת טובה היא
 מדתן ב"מ [פ"ג] רבי אומר הוזהר
 תולה כו'. אלא מתנונה כו' ולרב
 ששת בגמ' דלעיל ד' ו' לרבנן נמי
 מתנונה. וז"ל הרמב"ם בפ"ג מה'
 סוטה ש"מ דלע"פ שמתנונה ותייה חיי
 לער הן אפ"ה וזוהי גרמה לה זה.
 בריוח היו וזויה דעת ספרי שהעתיק רש"י פ' בהעלותך
 (א) גרש"י שמהם. (ב) גרש"י בה. (ג) כ"ס דר"ק ודל"ח טיבו לזכות שהעסקו ללא לז"ק.

(במדבר יא) עד חדש ימים זו בכשרים שמתמלין על מצותיהן ואח"כ
 נשמחן יולאה וזכרשעים הוא אומר (ס) הכשר עודנו בין שניהם:
 ואין באחיו גדול ממנו. שהיה מלך הכי מדה שמדד שנקבר אביו
 בגדולים וכו' במדה מדדו לו שנקבר הוא בגדולים. רש"י: מי לנו
 גדול מיוסף. מי לנו לענין כבוד
 קבורה לקבור בגדולים גדול מיוסף
 שלא נחטק בו אלא משה שהוא
 גדול מישראל ואין בישראל גדול ממנו
 (הרי א) מדה שמדד לקבור (גבי) [את]
 יוסף ע"י גדול (ב) וזוהי מדדו לו שאין
 גדול בכבודו קבור ממשה שלא נחטק
 בו אלא הקב"ה. רש"י: [ולא על
 משה בלבד אמרו אלא על כל הגדולים
 שנא' והלך לפניך וגו']. ומ"מ בהא
 עדיף מרע"ה שעמו לא נחטק אלא
 המקום ז"ה משח"כ בשאר הגדולים
 שכבוד ה' יחספשו ועכ"ל מהעסקים
 זו בני אדם כדרך כל הארץ
 וכמאמרי הפסוקים בקבורת הגדולים
 בקלחת (ג) מיקמי שהעסק עמהם
 ויהיה פי' לא על משה בלבד אמרו
 היינו שהמקום ז"ה החטק בקבורתו
 ולא בכל מה שנא' במשה דיינו שלא החטק עמו אלא המקום
 ז"ה זה ודאי שאמרו על משה בלבד נ"ל]:

אחורו כרוח. לפיכך נחעכבו לה ישראל
 שבעה ימים במדבר. שנאמר (במדבר יג)
 והעם לא נסע עד האסף מרים. יוסף וזה
 לקבור את אביו ואין באחיו גדול ממנו.
 שנאמר (בראשית ג) ויעל יוסף לקבור את
 אביו ויעל עמו גם רכב גם פרשים. מי לנו
 גדול מיוסף. שלא נחטק בו אלא משה.
 משה וזה בעצמות יוסף. ואין בישראל גדול
 ממנו. שנאמר (שמות יג) ויקח משה את
 עצמות יוסף עמו. מי גדול משה שלא
 נחטק בו אלא המקום. שנאמר (דברים לד)
 ויקבור אותו בניאדו. לא על משה בלבד
 אכרו. אלא על כל הגדולים שנאמר (ישעיה
 יג) והלך לפניך צדקך כבוד ה' יאסףך (ה):

וכ"ס שחיי אגטי המדבר
 ז"ה זה ודאי שאמרו על משה בלבד נ"ל]:
 (א) גרש"י שמהם. (ב) גרש"י בה. (ג) כ"ס דר"ק ודל"ח טיבו לזכות שהעסקו ללא לז"ק.

מרוכה מדת טובה ממדה פרענות וילעין לה מדתיב פוקד שון אבות
 לשלשים ולרבעים. וכתב כ' וזל חסד לאלים. היינו בקולס הענינה
 כגודל המלוס. וזה חין אדם יכול לידע, בלתי לד' לנדון]:
 (ג) מדתה משנה למלך (ג) הרי מדה כנגד מדה, שנקבר
 גם הוא ע"י היתר גדול צדור: (ד) שנתעסק בו הקב"ה:
 (ה) הרי שהקב"ה ג"כ מהעסק כ"י להשיב הנפש למקומה,
 וכי אדם מהעסקים להשיב הנוף למקומו. אבל במשרע"ה גם
 הנוף נלסך ע"י הקב"ה:

תוספת רעק"א
 מן [את ש] ח"פ ד"ה וכן. הכא ז' יומי. גמ'. אף רמזינו כמה פעמים
 דריוקין והא וכן קחני דשבע עשרה יומין בלתי אלו היה
 תנן הכא מהם וכן לענין הטובה היה במשמע לכל דבר אבל כיון דפירש
 בסתני מרים המתירה. היו כאומר דלענין זה דנותנים לו שבר מעין
 הטובה. ח' מהרי"ם ח"ב אה"ע ס"ס מ"ד:
 תוספת רעק"א
 מן [את ש] ח"פ ד"ה וכן. הכא ז' יומי. גמ'. אף רמזינו כמה פעמים
 דריוקין והא וכן קחני דשבע עשרה יומין בלתי אלו היה
 תנן הכא מהם וכן לענין הטובה היה במשמע לכל דבר אבל כיון דפירש
 בסתני מרים המתירה. היו כאומר דלענין זה דנותנים לו שבר מעין
 הטובה. ח' מהרי"ם ח"ב אה"ע ס"ס מ"ד:

תוספת חדשים
 מן בתו"ש ד"ה וכן כו'
 וכתבו התוס' כו' וז"ל כו',
 וקשה דכתיב דף ו' ע"ב
 איחא כל העסק כזוהי
 אפילו יום ז' בשנה כאלו
 עסק כל השנה וכן לענין
 פורענות דכתיב במספר
 הימים אשר היתה את הארץ
 יום לשנה כו' ש"מ דלאו
 מרובה טובה ועוד כה' כה'
 לא היו מדת טובה מרובה
 גם מהכ"ס א"ל קשה כה'
 על מי של תוס' ע"ס וז"ל
 לתוך הכל דגבי טובש משלם
 נעולם הנה הכל משח"כ גבי
 טובש דמשלם נעולם רק
 השירות וסקן קיימת לעולם
 הכל דשכר מצוה כהלו
 עלמא לילכא דכ"ל נקדושין,
 ועבודה זרה דף ג' ע"א:
 (ממוסכ"ט ז' ז').

תוספת רעק"א
 מן [את ש] ח"פ ד"ה וכן. הכא ז' יומי. גמ'. אף רמזינו כמה פעמים
 דריוקין והא וכן קחני דשבע עשרה יומין בלתי אלו היה
 תנן הכא מהם וכן לענין הטובה היה במשמע לכל דבר אבל כיון דפירש
 בסתני מרים המתירה. היו כאומר דלענין זה דנותנים לו שבר מעין
 הטובה. ח' מהרי"ם ח"ב אה"ע ס"ס מ"ד:

תוספת רעק"א
 מן [את ש] ח"פ ד"ה וכן. הכא ז' יומי. גמ'. אף רמזינו כמה פעמים
 דריוקין והא וכן קחני דשבע עשרה יומין בלתי אלו היה
 תנן הכא מהם וכן לענין הטובה היה במשמע לכל דבר אבל כיון דפירש
 בסתני מרים המתירה. היו כאומר דלענין זה דנותנים לו שבר מעין
 הטובה. ח' מהרי"ם ח"ב אה"ע ס"ס מ"ד:

תוספת רעק"א
 מן [את ש] ח"פ ד"ה וכן. הכא ז' יומי. גמ'. אף רמזינו כמה פעמים
 דריוקין והא וכן קחני דשבע עשרה יומין בלתי אלו היה
 תנן הכא מהם וכן לענין הטובה היה במשמע לכל דבר אבל כיון דפירש
 בסתני מרים המתירה. היו כאומר דלענין זה דנותנים לו שבר מעין
 הטובה. ח' מהרי"ם ח"ב אה"ע ס"ס מ"ד:

תוספת רעק"א
 מן [את ש] ח"פ ד"ה וכן. הכא ז' יומי. גמ'. אף רמזינו כמה פעמים
 דריוקין והא וכן קחני דשבע עשרה יומין בלתי אלו היה
 תנן הכא מהם וכן לענין הטובה היה במשמע לכל דבר אבל כיון דפירש
 בסתני מרים המתירה. היו כאומר דלענין זה דנותנים לו שבר מעין
 הטובה. ח' מהרי"ם ח"ב אה"ע ס"ס מ"ד:

תוספת רעק"א
 מן [את ש] ח"פ ד"ה וכן. הכא ז' יומי. גמ'. אף רמזינו כמה פעמים
 דריוקין והא וכן קחני דשבע עשרה יומין בלתי אלו היה
 תנן הכא מהם וכן לענין הטובה היה במשמע לכל דבר אבל כיון דפירש
 בסתני מרים המתירה. היו כאומר דלענין זה דנותנים לו שבר מעין
 הטובה. ח' מהרי"ם ח"ב אה"ע ס"ס מ"ד:

תוספת היה מביא פרק ב סוטה יום טוב ציונים

פרק ב א כפיפה מלרית. עמ"ס בפרק דלעיל מ"ו: היה מביא את מנתה וכו'. עיין פ' דלעיל מ"ה מ"ס בשם התוס' ובחבור הרמב"ם
 משנה גם סדר המשנה שהקדים משביע וכתב. להצלת פילי ונתינת מים ועפר ואח"כ כתב לחיות בגדיה וסתירת
 ר"ע מברטנורה
 פרק ב א היה מביא. הבעל: את
 מנתה. כדכתיב
 (במדבר ה) והביא את קרבנה: בכפיפה
 מלרית

פרק ב א היה מביא. הבעל: את
 מנתה. כדכתיב
 (במדבר ה) והביא את קרבנה: בכפיפה
 מלרית

פרק ב א היה מביא. הבעל: את
 מנתה. כדכתיב
 (במדבר ה) והביא את קרבנה: בכפיפה
 מלרית

פרק ב א היה מביא. הבעל: את
 מנתה. כדכתיב
 (במדבר ה) והביא את קרבנה: בכפיפה
 מלרית

פרק ב א היה מביא. הבעל: את
 מנתה. כדכתיב
 (במדבר ה) והביא את קרבנה: בכפיפה
 מלרית

פרק ב א היה מביא. הבעל: את
 מנתה. כדכתיב
 (במדבר ה) והביא את קרבנה: בכפיפה
 מלרית

תוספת היה מביא פרק ב סוטה יום טוב ציונים

פרק ב א היה מביא. הבעל: את
 מנתה. כדכתיב
 (במדבר ה) והביא את קרבנה: בכפיפה
 מלרית

פרק ב א היה מביא. הבעל: את
 מנתה. כדכתיב
 (במדבר ה) והביא את קרבנה: בכפיפה
 מלרית

פרק ב א היה מביא. הבעל: את
 מנתה. כדכתיב
 (במדבר ה) והביא את קרבנה: בכפיפה
 מלרית

פרק ב א היה מביא. הבעל: את
 מנתה. כדכתיב
 (במדבר ה) והביא את קרבנה: בכפיפה
 מלרית

פרק ב א היה מביא. הבעל: את
 מנתה. כדכתיב
 (במדבר ה) והביא את קרבנה: בכפיפה
 מלרית

פרק ב א היה מביא. הבעל: את
 מנתה. כדכתיב
 (במדבר ה) והביא את קרבנה: בכפיפה
 מלרית

כל המצות מעות סי ווי
 פ' יום פ' פ' פ' פ' פ'
 הקדשם היו ופ' פ' פ' פ'
 פ' פ' פ' פ' פ' פ' פ' פ'
 פ' פ' פ' פ' פ' פ' פ' פ'
 פ' פ' פ' פ' פ' פ' פ' פ'
 פ' פ' פ' פ' פ' פ' פ' פ'
 פ' פ' פ' פ' פ' פ' פ' פ'

שנויי נוסחאות

על ידיו לט דג' ונכ"ק
 ובשמיני' נמשכ' ובמ' פ'
 ג' יו"ט ויטילא ט"ח ידח.
 כל המצות באות.
 כ"ק וכלי באה מן
 השערין. כ"ד: ונכ"ק
 ובכ"ר אינה באה אלא
 מן השערין. ובמ' פ'
 כ"ד: ונכ"ק ובמ' פ'
 שהיא באה דמ' (היתה)
 באה. במ' פ' יו"ט
 באה קמ. כ"ד: ונכ"ק
 ובמ' פ' היתה באה:

תוספות חדשים

התא דוקא לא סדר הפסס
 פ"ב ופ' חנו' לקמן ד"ח
 פ"ב ד' דכתיב וכו' וכתבו
 סדר הפסס עיקר יו"ט:
 (פ' ב'): ברפ"ב ד"ח
 תחלתו כ"ו וזו בפסס
 פ"ב: שאין ראוי וכו' דמי
 לקיימו וכו' ולכן דק"ל
 כותיה אף בתשנן פסול
 השם דהוי כלי טע. (פ"ח):

לקוטים

פ"ב א בר"ב ד"ח כ"ד
 וכו' ולמ"ד וכו' עד
 אינה שורה טווחו י"ל
 דל"ש דל"ש נמש' ב" פ'
 מקריב מנחתו וחל"כ חק:
 א"ש דמנח עות הכפס:
 ביה ויהיה מחויק ביה
 עד שנה הקרבן יקרב
 ושמי שייך כדי ליטע טווח
 דעתי לא נמחק המגלה
 כדי שלא יטעה אבל ל"ק
 דקמס דל"ש משקו וחל"כ
 מקריב מנחתו א"ל למ"ד
 שמיטתו ואלתם להביא ביה
 עד הקרבן דכה"כ שעה
 ככר הכסף ומאי דיה סוס
 אלא דמ' מייגעין אותה
 עד הפסקה וחל"כ אחר
 שנמחקה המגלה כ"פ'
 שכלי נמחק מגילה א"ס
 היתה עומתה אי אינה סוס
 וע"ז קא מפרש הו"ט
 דלכדי הכ"כ אין היגיע
 אלא עד שתשנה כלי ל"ק
 דכותיה ק"ל אבל ל"ש'
 א"ה פ"ש ול"ק נמי נמחה
 ביה עד שעת הקרבן
 כיון שד' שנקרב מנחתו
 אינה נקדח שפיר טווח
 ליטע א"ח' אחר שתתקח.
 ומ"ש הכ"כ ולמ"ד שמתלה
 היה משקו אותה וחל"כ
 מביא מנחתו אין הכוונה
 שחל"כ טווח הכפסע על
 ידו דלעולם היתה מוקדס
 היתה ללא ר"ל שחל"כ
 מקריב מנחתו דכתיב הן
 פ"ו לקמן לח"ק ופטוה
 הוא. (ט"ג):

וכן העתיק הרמב"ם וכן כתיב (ש"ס ה') ונקח על כפינו : כ"ד
 ליגעה. [שהרי היתה נמונה על ידיה עד גמר כל הסדר ל'
 החוס'] וכתב הר"ב שפודה כו' ולמ"ד שבתחלה וכו'. והיינו
 ת"ק דר"ש דמנחה ב' פ"ג. וחל"כ דר"ש דר"ש טעמא דק"א
 [בספ"ט דב"מ] הכא שאני לאיט ענין
 לדוש טעמא דהתם דנפקא לן מיניה
 מידי דק"א סתמא כתיב וכולל זאת
 דורשין טעמא הואיל וזעם בטביל
 קך אינו דוקא כמו התם בלא החבול
 בגד חלמונה וכו'. חוס'. עיין מ"ה
 פ"ב דיבמות. ומ"ש הר"ב כ"ד שפודה
 ולא תמות מינה מנוולת שא"פ
 שנמחקה המגלה א"ס אמרה טמאה
 אני אינה שוטה במנחה ג' פ"ג.
 ופירש הר"ב לפי שזו בדוקה ועומדת

היא ואין המים אלא לצר הספק. ע"כ. ומיגעין אותה ללאת מן
 הספק כדי שלא תמות מינה מנוולת. והקצו בתוס' דהא נמחקה
 המגילה ואמרה אינה שוטה מערערין אותה ומשקין אותה בעל כרחיה
 [כדחגן במנחה ג' פ"ג] ותירטו דהואיל כמחין דאמר מקריב מנחתה
 וחל"כ שוטה. דכבר נקדחה. עכ"ד. ותויה דהא במ"ב פ"ג
 מפרשין נמי למחין דאמר היה משקה וחל"כ מקריב מנחתה דהשקה
 בתרא לאשמועינן הא דמערערין כו'. לכך נ"ל דקושייתם לאו
 קושיא היא. ללא אמרו מערערין אלא לאומרת אינה שוטה ללא כל
 כוונה שלא תמחק שנמחק השם ששעמוד בספק. אבל אי מיגעין אותה
 שפודה ותאמר טמאה אני. ואז לא איכפת לן במחיקת השם
 שהאומרת טמאה אני לאחר שנמחקה המגלה אינה שוטה שאין בשחייתה כלום ודוק במ"ג פרק דלקמן ומה שאכתוב שם בס"ד. [בבב"הא
 דפ"ק מחיימין עליה שהשהה. ובאמר דמינה מקדש הו' דלעיל ולא ממערערין אלא דהיא גופה הא קשיא אחתימין דלקמן דמערערין.
 ולכך לומר דאמרינן לה דכרים לל תנחומים וא"ס לא תועיל מערערין וכו' והכל בכלל האומרת אינה שוטה אלא שהחוס' נחת לאו
 להקשות מכדי שהשהה. אבל מ"מ מתקין שפיר כדפרישית] ונתקיים הכל כששעמוד בדבורה ואומרת שפודה אני ואשתה מיגעין אותה
 שקודה ולא תשטה. וא"ס לא יודה אלא שאומרת אינה שוטה הוא שמערערין אותה. ולכדי הר"ב אין היגיע אלא עד
 שהשהה. אבל רש"י פירש כל זמן שלא קרבנה מנחתה אינה נקדחה. דכתיב (במדבר ה') מזרת עון [עיין בפירוש הר"ב
 דמ"ד] וחל"כ ששחפה מימין אותה ביה כדי ליגעה והודה ולא תמוק. מינה מנוולת: [כל המנחות טעונות שמן וכו'. כתב
 הר"ב וכן הא דהניק כל המנחות בזה שמין. קשה דהא מנחת העומר כו'. תמיה לי דמאי קושיא ומשנתת היא גופה מקשה
 והיא גופה מתרנה וה"כ לא מקשיק בסוגיא כלל. אלא לפי שבדברי התרנן אינה נמי מנחת העומר כו'. הכניס הר"ב
 להקשיא דהעומר ג"כ עם הקושיא דמנחת חוטא' שלא מזכרת במשנתת. ויש עוד אריכות לשון בדברי הר"ב שמ"ש ואותן
 שאין טעונות שמן ולבונה. לימא בדברי התרנן. אלא הכי קאמר כל המנחות טעונות שמן ולבונה ובאות מן החיטין ובאות
 כולם מנחת חוטא' כו'. אלא שהר"ב הכניס לפירוש רש"י בחוק הדברים. ובה קל"ר קתא. וז"ל רש"י כרוך ומני הכי. כל
 המנחות טעונות שמן ולבונה ובאות חטין כלומר ושאין טעונות בזה מיהת חטין ובאות כולם חדא מהני משלייתא אית
 בהו. כילד מנחת חוטא' חל"כ כו'. עכ"ל: מנחת העומר כו' מן השעורים. כמו שקבלו חז"ל כמ"ש רש"י למנחות. ע"ש:]
 גרש. דכתיב (ויקרא ג') גרש כרמל תקריב מנחת כבורין. ובמסכת מנחות [פ"ח ט"ב] אמרינן במנחת העומר הכתוב מדבר. רש"י.
 ומ"ש הר"ב ומנופה ב"ג נפה כדחלו התם במ"ו פ"ו: רבן גמליאל אומר כשס כו'. דשמינה ליה לר"מ דקאמר היא האכילהו
 (*) כ"כ ד"ר זמן הכי והתי"ט קן כלפינו ובמשניות החדשים הגיאו מלת זכרים במקום מלת סך פ"ס פירש"י.

מצרית. כל עשוי מלורי הדקלן [מ"] הרבה גדלים סביבות הדקל: כ"ד
 ליגעה. שפודה. ולא ימחה השם על המים. ולמ"ד שבתחלה היה משקה
 אותה וחל"כ מביא מנחתה א"פ שנמחק השם מנוולת כדי שפודה ולא
 תמות מינה מנוולת שא"פ שנמחקה המגילה א"ס אמרה טמאה אני
 אינה שוטה: תחלתו וסופן בכלי

שרת. לאו בכלי שרס ממש קאמר
 שאין אדם מביא מנחתו מחוך ביהו
 בכלי שרס אלא בקלותו של כסף
 ושל זהב שהם ראויים לכלי שרת. וזו
 בכפיפה מלריס' שאין ראוי לטעיות
 ממנה כלי שרס דמי להקריבוהו נא
 לפסחך (מלאכי ה): כל המנחות
 טעונות שמן ולבונה. בנמ' פ"ד
 והא איכא מנחת חוטא' דכתיב בה
 (ויקרא ה') לא ישים שמן ולא

יתן עליה לבונה. וכן הא דהניק כל המנחות בזה
 חטים קשה דהא מנחת העומר בזה מן השעורים. ומתקין
 בנמ' לא תיהי מילתא בחגיגי נפשיה אלא כרוך וספי והכי
 קאמר כל המנחות טעונות שמן ולבונה ואותן שאינם טעונות שמן
 ולבונה בזה מן החיטין ובאות כולת מנחת חוטא' חל"כ שאינה
 טעונה שמן ולבונה בזה חיטין ובאה כולת. מנחת העומר חל"כ
 שבאה מן השעורין טעונה שמן ולבונה. ובאה גרש. וזו אינה
 טעונה שמן ולבונה ובאה מן השעורים ובאה קמח: גרש.
 מזכור ומנופה בשלש פשרה נפה עיין כולת בחטים. קמח. הכל

הכל
 וכן הא דהניק כל המנחות טעונות שמן ולבונה
 חטים קשה דהא מנחת העומר בזה מן השעורים. ומתקין
 בנמ' לא תיהי מילתא בחגיגי נפשיה אלא כרוך וספי והכי
 קאמר כל המנחות טעונות שמן ולבונה ואותן שאינם טעונות שמן
 ולבונה בזה מן החיטין ובאות כולת מנחת חוטא' חל"כ שאינה
 טעונה שמן ולבונה בזה חיטין ובאה כולת. מנחת העומר חל"כ
 שבאה מן השעורין טעונה שמן ולבונה. ובאה גרש. וזו אינה
 טעונה שמן ולבונה ובאה מן השעורים ובאה קמח: גרש.
 מזכור ומנופה בשלש פשרה נפה עיין כולת בחטים. קמח. הכל

יבין

הפארת ישראל

יבין

החשה ללשכת הנונים, ומשם מורידין אותה לשער המזרח, ומשם
 הוצינ' ומעלין אותה לשער נקדורה וזו מביא הבעל המנחה, והכתיב
 מביא כלי הרם ונותן להונו חל' לוג ממי הכיור, ונותן בו העפר.
 והחשה העומדת בשער נקטור, הכתיב אותם בצנניה כנגד בית לוארה
 וקורען עד שנגלה לבנה, וסותר שערה, וקושר חבל מזרי למעלה
 מדידה, ונותן הכהן המנחה על ידיה. והכתיב לוקח מים המרים
 ונותן בהם לענה, ומשביעה, א"ס לא שכב וגו', והחשה עוכה אמן
 אמן. וחל"כ כותב הכהן את המגלה, ומחקה אל המים המרים,
 ומשקה אותן להחשה. וחל"כ נוטל הכהן מנחתה מהוך הכפיפה שבדי
 האשה, ונותן את המנחה לכלי שרת, ומניח ומניש. ויוטל קומץ
 ממנה ומקטיר, וכל זה ללא כבוד שמכר במנחה, רק כבוד שכתבו
 בהורה. וכך היה עושה [שהו' כאן, ומ' לעיל ד"ה דכתיב. ודכתיב

החשה ללשכת הנונים, ומשם מורידין אותה לשער המזרח, ומשם
 הוצינ' ומעלין אותה לשער נקדורה וזו מביא הבעל המנחה, והכתיב
 מביא כלי הרם ונותן להונו חל' לוג ממי הכיור, ונותן בו העפר.
 והחשה העומדת בשער נקטור, הכתיב אותם בצנניה כנגד בית לוארה
 וקורען עד שנגלה לבנה, וסותר שערה, וקושר חבל מזרי למעלה
 מדידה, ונותן הכהן המנחה על ידיה. והכתיב לוקח מים המרים
 ונותן בהם לענה, ומשביעה, א"ס לא שכב וגו', והחשה עוכה אמן
 אמן. וחל"כ כותב הכהן את המגלה, ומחקה אל המים המרים,
 ומשקה אותן להחשה. וחל"כ נוטל הכהן מנחתה מהוך הכפיפה שבדי
 האשה, ונותן את המנחה לכלי שרת, ומניח ומניש. ויוטל קומץ
 ממנה ומקטיר, וכל זה ללא כבוד שמכר במנחה, רק כבוד שכתבו
 בהורה. וכך היה עושה [שהו' כאן, ומ' לעיל ד"ה דכתיב. ודכתיב

ך אינו כותב כי. פס. פ"י
 פ"ד ט"ז ה"ח כ"ג ט"ז: ואינו
 כותב כי. י"ז פ"ג מ"י ט"ז
 פ"ג ה"ח ו"ד ט"ז ט"ז ט"ז ט"ז
 ל"ז: שנאמר ומתה כתב כ"ו:
 ל"ז פ"ג ט"ז ט"ז י"ג פ"ג:
 ה"ז על מה היא אומרת אמן.
 י"ח פ"ג י"ח ט"ז ל"ח פ"ג קו"ט
 ל"ז ט"ז מ"י ט"ז פ"ד י"ז:
 אמן מאיש זה כ"ו. י"ג י"ח ט"ז
 קדשו"ט פ"ג ט"ז: רמ"א אמן
 ט"ז י"ח ט"ז. יונתני שומע
 פ"ח ה"ג פ"ח ט"ז: ׀ הבל
 שאין שאין מתנה כ"ו. י"ח
 פ"ג ט"ז ט"ז:

שנינו נוסחאות

ך אינו כותב כתיב
 וכמנ"כ ואינו. ולא על
 ד"ג לא על על. ע"ה המנחה.
 ד"ג וכ"כ במנחה.
 בספר. ד"ג וכתב
 האלות האלה בספר.
 ואינו כותב ד"ג וכ"כ
 אינו. ולא כמנ"כ.
 נ"כ ונמנ"כ. ולא
 בקלנתום. שרועים.
 ד"ג וכ"כ ונמנ"כ
 שהוא רושם. ב"ו.
 ד"ג ר"ו בלבר. כתב
 שיכול להחמק. ד"ג ר"ד
 שהוא יכול להחמק
 נמנ"כ כתב שיכול
 לחמות: כ"כ ונמנ"כ
 כ"ח ש"ח א"ו יכול
 לחמות: ה"ע על מה.
 ד"ג וכ"כ ונמנ"כ
 ולמה. (ע"ה) האלה אמן
 (ע"ה) השבועה. נ"כ
 לאלה ואמן לשבועה.
 באיש זה. מאיש אחר.
 ד"ג על איש זה. על
 איש אחר. אמן שלא
 שמיני כ"ו ונוסח אמן
 שלא נמנ"כ. נ"כ
 ונמנ"כ בסדר (אמן) שלא
 נמנ"כ כ"ו אמן שלא
 שמיני כ"ו. וכה ד"ג (וס'
 למה). ושומרת יבם.
 ד"ג וכמנ"כ שומרת
 יבם וכן הוא. אמן
 שלא אטמא. כ"כ. שלא
 אטמא שהיה ר"ם אומר
 א(?) את שנסמאת הים
 בודקין אותה את (?)
 שנסמאת הים מעוררין
 עליה ובודקין אותה.
 ועין נמנ"כ י"ח ט"ז
 ונמנ"כ. ׀ שאין מתנה.
 ד"ג וכ"כ ונמנ"כ
 שאינו. (לא על) קודם
 שתתארס. ד"ג קודם
 שתתארס ויתא; נ"כ
 ונמנ"כ קודם שתתארס
 ויתא. ולא על מאחר
 שתתארס. ד"ג וכ"כ
 ונמנ"כ ולא שנתגדשה
 וי"ח ח"ט. נסתרה.
 ד"ג נתארסה (?).

לה. ורבי יוסי ה' דהאלה אינה ממשעת *דאורחיה הוא. ורבי
 יודה ה' דהאלות נמי למעוטא דרש לה. ועיין סוף פרק קמא
 דהוריות: ׀ הנייר. פירש הר"ב של עשבים שכתשים אותן
 ומדבקין אותן בדבק שקרין גלד ועושין וכו'. רמ"י. וכו"כ הר"ב

במנחה ב' פרק קמא דמגילה:
 דהפתרא. פירש הר"ב ל"ח עפ"י
 שהיו מעבדים הקלפים בעפלים שקרין
 גלי"ט: שנאמר בספר. עיין בפירוט
 הר"ב במשנה ג' פ"ב דניטין ומ"ט
 ט"ז: ואינו כותב לא בקומם וכו'.
 במשנה ב' פ"ב דמגילה פירש נמי
 וסקרף. והכא כלליהו טולא בכל
 דבר וכו': בקומם. פירש הר"ב
 שרף האילן ועיין עוד פירוש אחר
 בפירוט (למשנה ד' פ"ב דשבת:
 בד"ו. מלאכת עשייתו כתבתי שם
 הרמב"ם במשנה ב' פרק ב' דמגילה
 ולא מיהו שאני דיו דהכא מדהתם.
 דהכא דכתיב ומחה קפיד קרא אכחז
 שהוא "יכול להמחות ולפיכך כשהטל
 קנקנתום בדיו שעי"כ מתקיים הרי
 זה פסול לפ' טומא אבל לדהתם אינה
 פסולה. דהתם לא קפידן שהתא
 יוכלה להחמק. כ"כ הרמב"ם בפירוט

משנתנו זאת. והראיה שהביא מדלמר לכל מטיילין קנקנתום
 חוץ מפרשת טומא. הוא בגמרא פ' דלקמן דף כ': ׀ שלא
 שיעתי ארוסה וכו'. אע"פ שעל הארוסה היה הגלגול ועיקר
 שבועה ראוי להקדים מכל מקום האו"ל הארוסה קודם בזמן.
 הקדימה המשנה. והרמב"ם בפ"ד מה"ס. בתחלה העתיק י"ט
 לבעל לגלגל וכו' משנתארסה וכו' ולאחר שנשאת וכו' ואח"כ כחז לכך נאמר אמן וכו'. אמן הארוסה:
 ושומרת יבם. כחז הר"ב מחתיין רבי עקיבא היא כו' ואינה הלכה אלא שומרת יבם שנתה מותרת וכו'. ועיין בפירוט ריש
 פ"ק ד' ומ"ט ט"ז: אמן שלא אטמא. כחז הר"ב שאם אטמא לאחר זמן מים מערערים אותה פירש רש"י חזרין לה להוך גרונה
 כחדם הנחנק על ידי משקה נראה כעושה ערער והוא לכוון ועקת שבר יועטרו (ישעיה טו) עד כאן. והכי מפרש בצרייתא
 שלא העלה על דעתך שרבי מאיר אומר שבדקין אותה מעכשיו. אלא לכשתטמא מים מערערים כו': ׀ ולא על מאחר שתתגרס נסתרה
 לאחר וכו'. לכוון הר"ב ולא משנתגרשה שאם אטמא וכו' וחזר והחזירה כו'. וגרסינן במשנה ולא משנתגרשה וכו'. והכי קאמר
 לא על קודם שתתארס כלומר אם כשחזרין הראשונים השביעה אותו מנגלג על קודם שתתארס. וכן לא משנתגרשה ונסתרה
 (י' בחי"ט דטום טלג וקראת שלא יוכל להמחות. ונמנ"כ דהתם לא קפידן שלא תהא יכולה להחמק. ונמנ"כ דהתם טקו את לשון נמנ"כ. כף

כותב ואמרה האשה אמן אמן: ׀ אינו
 כותב לא על הלודים ולא על הנייריה) ולא
 על דהפתראים) אלא על המגילה. שנאמר
 (במדבר ה') בספר. ואינו כותב לא בקומם)א)
 ולא בקנקנתום)ב) ולא בכל דבר שרושם)ג)
 אלא בדיו)ד). שנאמר (ט"ז) ומחה כתב שיכול
 להחמק: ׀ על מה היא אומרת אמן אמן.
 אמן על האלה. אמן על השבועה. אמן
 מאיש זה. אמן מאיש אחר)ה). אמן שלא
 שמיני ארוסה)ו) ונשואה ושומרת יבם)ז)
 וכוסה)ח). אמן שלא נמנ"כ. ואם נמנ"כתי
 יבאו ב"ט). רבי מאיר אומר. אמן שלא
 נמנ"כתי. אמן שלא אטמא: ׀ ׀ הבל שיוין
 שאין מתנה עמה לא על קודם שתתארס)יא).
 ולא על מאחר שתתגרש)יב). נסתרה לאחר
 ונמנ"כתי)יג). ואחר כך החזירה)יד). לא היה

אני עריך שלא נטמאת. ואם נטמאת יבואו צ"י. היינו
 קבלים אלה שאמר לה הכהן ואם נטמאת יבואו צ"י כל
 הקללות הללו: אמן שלא אטמא. שאם אטמא לאחר
 זמן מים מערערים אותה. ואין הלכה כר"מ: ׀ ולא משנתגרשה.
 (י' קופטרוחאסכר.
 אמן הארוסה. אמן הארוסה:
 אמן הארוסה וכו'. אמן הארוסה וכו'. ועיין בפירוט ריש
 פ"ק ד' ומ"ט ט"ז: אמן שלא אטמא. כחז הר"ב שאם אטמא לאחר זמן מים מערערים אותה פירש רש"י חזרין לה להוך גרונה
 כחדם הנחנק על ידי משקה נראה כעושה ערער והוא לכוון ועקת שבר יועטרו (ישעיה טו) עד כאן. והכי מפרש בצרייתא
 שלא העלה על דעתך שרבי מאיר אומר שבדקין אותה מעכשיו. אלא לכשתטמא מים מערערים כו': ׀ ולא על מאחר שתתגרס נסתרה
 לאחר וכו'. לכוון הר"ב ולא משנתגרשה שאם אטמא וכו' וחזר והחזירה כו'. וגרסינן במשנה ולא משנתגרשה וכו'. והכי קאמר
 לא על קודם שתתארס כלומר אם כשחזרין הראשונים השביעה אותו מנגלג על קודם שתתארס. וכן לא משנתגרשה ונסתרה
 (י' בחי"ט דטום טלג וקראת שלא יוכל להמחות. ונמנ"כ דהתם לא קפידן שלא תהא יכולה להחמק. ונמנ"כ דהתם טקו את לשון נמנ"כ. כף

יבין תפארת ישראל

ק"ט, אינו משיבוע על כך: כח) ר"ל בשעה שכנסה היבם קודם
 שבעלה דלא היא דומה לארוסה בעלמא: (כט) האלות, ופירש
 קמפרש למאי דקאמר לעיל, אמן על האלה אלו: (ל) לא
 ששבעה על כך, דהרי מושבעה ועומדת מהר סיני היא. אלא
 שמקבלת על עצמה שהענש אח"כ כשתהא שאם הטמא לאחר זמן
 יבדקום מים למפרע: (לא) שלא זנתה בעודה פטויים: (לב) אחר
 שנתגרשה: (לג) דדוקא בנהקדשה לאחר, אחר שנתגרשה אסורה
 לחזור לראשון, אבל בזנתה מותרת לחזור לראשון (אה"ע י"ד):
 והיינו

תוספת ריק"א

פ"י ח"ה חדשה דבריו רבי ישמעאל פ"ה דר"י וכו' מספס
 דבבב"יתא וכד יותר פסתני' דבסתני' קתני רק פ"י ח"ה. וסביא עלה
 בביתא דר"י דקתני ג"כ חדשה. ונם הא לס"ד דלפעמא דר"י מנ"ש
 והא פ"ה יקשה על סתני' פעמא סאי דבעי' חדשה דאם מנ"ש ליבועי ג"כ
 דהאי (את כע"ל) לרבות ציונות וקבלות:

ה' במשנה אמן שלא אטמא. כחז הר"ב שאם אטמא לאחר זמן מים מערערים אותה פירש רש"י חזרין לה להוך גרונה
 כחדם הנחנק על ידי משקה נראה כעושה ערער והוא לכוון ועקת שבר יועטרו (ישעיה טו) עד כאן. והכי מפרש בצרייתא
 שלא העלה על דעתך שרבי מאיר אומר שבדקין אותה מעכשיו. אלא לכשתטמא מים מערערים כו': ׀ ולא על מאחר שתתגרס נסתרה
 לאחר וכו'. לכוון הר"ב ולא משנתגרשה שאם אטמא וכו' וחזר והחזירה כו'. וגרסינן במשנה ולא משנתגרשה וכו'. והכי קאמר
 לא על קודם שתתארס כלומר אם כשחזרין הראשונים השביעה אותו מנגלג על קודם שתתארס. וכן לא משנתגרשה ונסתרה
 (י' בחי"ט דטום טלג וקראת שלא יוכל להמחות. ונמנ"כ דהתם לא קפידן שלא תהא יכולה להחמק. ונמנ"כ דהתם טקו את לשון נמנ"כ. כף

יבין תוספת הדרשים

הכח וכו' וגם אמן אמן: (יז) של ע"ן: (יח) עשוי מעשבים כחשים
 ודבוקים בדבק להיות כמו עור, כגשון יון (בייערסא): (יט) עור
 שאינו מעובד כראוי, דמליח וקמח ולא עסין [בגללעפפעל]:
 (כ) קלף מעובד כהונן: (כא) [גוממי]: (כב) [פיטריאל]: (כג) שנבלע
 בקלף ואינו נמחק: (כד) העשוי מעשן שמן, שיכול להמחק:
 (כה) נושא זה לא אחר: (כו) דע"י גלגול יוכל להשביע גם אומן
 הסוא. ומשום דמתחלה ארוסה היתה, לכן מקדימה שבעטו:
 (כז) מיהו למה דקיי"ל שומרת יבם שזנתה מותרת ליבם [כאה"ע

תוספת הדרשים

ה' במשנה אמן שלא אטמא. כחז הר"ב שאם אטמא לאחר זמן מים מערערים אותה פירש רש"י חזרין לה להוך גרונה
 כחדם הנחנק על ידי משקה נראה כעושה ערער והוא לכוון ועקת שבר יועטרו (ישעיה טו) עד כאן. והכי מפרש בצרייתא
 שלא העלה על דעתך שרבי מאיר אומר שבדקין אותה מעכשיו. אלא לכשתטמא מים מערערים כו': ׀ ולא על מאחר שתתגרס נסתרה
 לאחר וכו'. לכוון הר"ב ולא משנתגרשה שאם אטמא וכו' וחזר והחזירה כו'. וגרסינן במשנה ולא משנתגרשה וכו'. והכי קאמר
 לא על קודם שתתארס כלומר אם כשחזרין הראשונים השביעה אותו מנגלג על קודם שתתארס. וכן לא משנתגרשה ונסתרה
 (י' בחי"ט דטום טלג וקראת שלא יוכל להמחות. ונמנ"כ דהתם לא קפידן שלא תהא יכולה להחמק. ונמנ"כ דהתם טקו את לשון נמנ"כ. כף

ה' במשנה אמן שלא אטמא. כחז הר"ב שאם אטמא לאחר זמן מים מערערים אותה פירש רש"י חזרין לה להוך גרונה
 כחדם הנחנק על ידי משקה נראה כעושה ערער והוא לכוון ועקת שבר יועטרו (ישעיה טו) עד כאן. והכי מפרש בצרייתא
 שלא העלה על דעתך שרבי מאיר אומר שבדקין אותה מעכשיו. אלא לכשתטמא מים מערערים כו': ׀ ולא על מאחר שתתגרס נסתרה
 לאחר וכו'. לכוון הר"ב ולא משנתגרשה שאם אטמא וכו' וחזר והחזירה כו'. וגרסינן במשנה ולא משנתגרשה וכו'. והכי קאמר
 לא על קודם שתתארס כלומר אם כשחזרין הראשונים השביעה אותו מנגלג על קודם שתתארס. וכן לא משנתגרשה ונסתרה
 (י' בחי"ט דטום טלג וקראת שלא יוכל להמחות. ונמנ"כ דהתם לא קפידן שלא תהא יכולה להחמק. ונמנ"כ דהתם טקו את לשון נמנ"כ. כף

ראשון לציון

ך תי"ט ד"ה ואינו כותב
 כס"ד ועיין בסוף פ"ק
 דהוריות ע"כ בחי"ט ט"ז
 ד"ה טלף אלו ט"י כחז
 היום מה שמתהוה חוס'
 כסוס' ז"ל ד"ה האלות: ׀
 אם מאיש אחר וארוסה וכו'.
 קאמי ע"כ. וכנננן קמא כזה
 כתבו תוספות ג"כ קדושין כו' ע"כ: ׀ תי"ט ד"ה ולא על מאחר שתתגרש ולא משנתגרשה וכו'. ונמנ"כ דהתם טקו את לשון נמנ"כ. כף

ל עד שלא נמחקה ט"ו. כי
 ט"ו מ"ט עם ח"ל נמחקה
 נמחקה ט"ו. מ"ט עם ח"ל
 נמחקה ט"ו ואמרה איני שורחה
 מערערי. י"ט ט"ו ט"ו יונתני
 כוונתו י"ט ט"ו עם ח"ל
 ד אינה מספקת ט"ו. עם
 יונתני עם מ"ט עם ח"ל כ"ט
 אם י"ל זכות. מ"ט עם ח"ל

שנוני נוסחאות
 ג על הרשן. נרש"י על
 בית הרשן; בתוס' שאין
 אבית הרשן. נמחקה
 כ"ו על הרשן. במשכ"ל
 על בית הרשן. בע"כ
 כרחוק. ד"ר ונכ"י על
 כרחוק. ד' מתמלאת.
 כמשי"ר. תמלאת. כ"כ
 מתמלא (?). הוציאוה
 (הוציאוה). במשכ"ל להלך.
 שלא תמלא. כ"כ על
 שלא. העורה. ד"ר
 וכמשי"ר את העורה.

לקוטים

ג המים נספין: מולא
 קמה מימים כי היכי דקמי
 מגלגה וממחה כיון מקום
 לנקוד דלא בעינן מתיקה
 לשמה ולכן במגילה דבעי
 קריבה לשמה תרי מגילתה
 וכו' נמחה דבעי לקרובי
 לשמה מה שאין פן במים
 ומש"ל המים אומרים
 כש"כ דף י"ח גבי לה רבא
 א"כ בעי נמי מתיקה לשמה
 ולחלק בתקין וחס א"י כו"ל
 ליתוק מכתב דלא בעינן
 לשמה א"כ לא מנחתי עיני
 כיון לחלק אמאי לא תני
 כ"כ מתיקה כמו בארץ
 ואפשר משום ד מ ג י ל ה
 מוכחא מילתא לכל הרוחא
 שריא עיניה לכתב דל"כ
 הכי אסור לכתוב כשמה
 מן התורה על הסדר כשיטה
 א"י ונ"מ הרשב"ם כפי
 מש"ל ד"ל דלשון וממחה
 נמי מייקר שיהא שערין
 וכלא שני ולבונה. וכדתיקן
 כ"כ דלשון אבל מילא לא
 מייבנה ככלי דלף על גב
 דעיקרי מן הספר והדיו
 ומריני נמי הוו וכמ"ס
 כ"כ דלשון משנה ב' מ"מ
 מים עבדים וסרומים איכה
 בעלמא ולא מוכחא מלתא
 ומשנה הכי תני המים וה
 דוחק. (ש"ל): ה"ב
 סו"ה ואין וכו' כל
 עשייתו וכו'. רש"י לא
 כתב אלא דבעינן כתיבה
 לשמה דכתיב ועשה לה
 כהן לה לשמה אלא דכיון
 דכ"ס איכתיב נמחקה
 וכו' ולא אישיטתא כמ"ס
 בסמוך הוה ליה ספק
 דלורייתא ולתומרה ולכן
 דיוק הר"ב ז"ל כל עשייתה
 לשמה דכ"ס עיקר להלכה.
 (ש"ל)

ג אמרה איני שותה. ואע"פ שאינה אומרת טמאה אני שאין
 כופין אותה לשתות כמ"ס הרמב"ם ברפ"ב מה"ס: מגילתה
 נגמרת. ופירש רש"י דכל כתבי הקדש שאין לקרות בהן נגזזין
 שלא יכתבו. ע"כ. ומ"ס הר"ב ב"ד ה"כ. ירושלמי והביאוהו
 הסו"ה ומנחתה מתפורת על הדשן.

פירש הר"ב וכשרפת ט"ו דהואיל
 וקדשה בכלי כ"ו והאי מתפורת היינו
 כשרפת כדאמר לקמן ואלו שמנחותיהן
 כשרפות וקא חשיב להא האומרת
 איני שותה: מערערים אותה. כתב
 הר"ב דלמלא סהורה היא ומחמת
 בעיותא קאמרה וכפירש"י. ונראה
 שכתבו להעמיד המשנה כר"ע דף
 י"ט ע"ב דסבר לאומרת איני שותה
 כי אומרת מחמת בעיותא הוא
 דמערערינן והכא מחמת בעיותא חנן
 קיימין. וא"כ לר"י דסבר דלעולם
 מערערינן. וטעמא מפרשים אליביה
 דלעולם אע"פ שאין לו רואין בעיותא

יש לו לחוש דלמלא מחמת בעיותא: מערערים לשון
 ערער תערער. ירמיה נח [נח]. ובגמרא דף י"ט תניא
 ר' יהודה אומר כלבוס של צרזל מטיילין לטוך פיה שהם
 נמחקה מגילה ואמרה איני שותה מערערינן אותה ומספקין
 אותה בע"כ. ומ"ס הרמב"ם ברפ"ב מה"ס [מהגמ' דפ"ק דין]
 ומאיימין עליה ואומרין לה בתי את ברור לך הדבר שטהורה
 את. עמדי על צוריך ושתי אל תפחדי לפי שאין המים דומין
 אלא לשם יבש מונח על בשר חי יש שם מכה מחלחל ויורד.
 אין שם מכה אינו עושה כלום. ע"כ. הוא ענין בפני עלמא לא

מכלל הערעור: ד אינה מספקת לשתות וכו'. כתב הר"ב
 בגמרא מוכיח דמתי' ר"ע היא דסבר כר"ס כו' חומא סיפא חס
 זכות חולה]. זכות כרבנן ס"ל: הוציאוה הוליוה. הכי גרסינן
 בחוספות] פ"ג דזבחים דף ל"ב דגרסינן תרי זימני [וכ"כ תוס'
 יצמות ז' ע"ב ד"ה וראה]: שלא תטמא העזרה. דכתיב
 בפרשת
 שלוח טמאים בצדק נשא ולא יטמאו את מחניהם. ואע"פ שאין
 ענין טומאה זו דומה לבשר טומאות ללא מליט לה טהרה
 לטומאה זו ודתיקן במשנה ז' פ"ג דחגיגה מעבירין על טהרה
 עורה ההם בכלים שבתוכה כדפי' בס הר"ב והכא אין לומר
 בטומאת כלים שבעזרה. כיון דלא מניח מוקמת למתניתין
 בטומאת מה. [דוהו למיחם שבתחלוט טמאות ותאחיל
 אבל בניגועה ודאי מזהירים שלא חגע. כי היכי דמזהירים
 ההם במשנה ח' ממקלת שיוכלו להזהר והכא יוכלו ודאי
 להזהר מכל וכל שלא חגע] ויראה לי שטהרת הטומאה
 שבתחנה היא בפרשת הטומאה ממנה בלבד: העזרה. פי'
 הר"ב שלא תפרוס נדה. דמחמת בעיותא פתחומית רגילה
 לפרוס שמרפס הדמים ונפתח המקור ולא דמי לחדרה
 מסלקת הדמים לחן סוף פ"ד דנדה שהיא דאגה אינה
 בזה פתחום. גמ'. ומ"ס הר"ב ותטמא שער נקטר ועזרה נשים
 כו' שדה וזה אסורים לנטום להר הבית כדתקן ספ"ק
 דכלים. וטעמא שהוא נקרא מחנה לוי. והר"ב שכנס
 ששער נקטר וע"ג וילא בזה הבית. זה לפי שבתחלה
 מפרש ל' המשנה ששונה בעזרה וזה השם לא סוגח
 על הר הבית אבל ילא לו באמיתת הדין שכן אסורים
 אפי' בזה הבית. ויותר נראה לי לפרש דמשנה עלמה
 קוראת העזרה גם להר הבית דהכי נמי אשכחן במשנה
 ח' פרק ו' דשבת כמו שכתבתי עם וכן במשנה ח'
 פרק קמח דבכורים. ומה שכתב הר"ב דמת עלמא
 מותר להכניסו להר הבית ולשער נקטר שלא תתקדשו
 טו' לפי שער נקטר הוא מחנה לוי וקוראתו בכלל
 הר הבית. ושער נקטר עלמא אע"פ שהוא בעזרת
 ישראל לא תתקדש כמו שכתבתי בשם רש"י משנה ה'
 פ"ק. וקדושת עזרה רואה לומר עזרת ישראל. ומשם
 ואילך שהיא מחנה שכינה כמפורש בסוף פרק קמח
 דכלים. ושם אפרש טעמא דמת

השקה ואחר כך הקריב ממחה כשרה. והשקה בתרא. שאם
 נמחקה מגילה ואמרה איני שותה מערערינן אותה ומשקין
 אותה בעל כרחיה. ואין להלכה כר"ס: ג מגילתה נגזזת. ב"ד
 ה"כ: ומנחתה מתפורת על הדשן. וכשרפת על בית
 הדשן שהיה בעזרה ששורפים עם פסולי קדשי
 קדשים דהואיל וקדשה בכלי שרת טעונה שריפה
 בעזרה: ואין מגילתה כשרה להשקות [ב] סוטה אחרת.
 דבעינן כתיבה לשמה דכתיב (ש) ועשה לה
 הכהן. כל עשייתה לשמה: המים נשפכים.
 דכיון דאמרה טמאה אני דזוקה ועומדת היא.
 ומים המרים לא נתנו אלא לברר בהם את הספק:
 מערערים אותה. דלמלא טהורה היא. ומחמת
 בעיותא קאמרה: ד אינה מספקת לשתות וכו'.

מנחתה כשרה: ג עד שלא נמחקה
 המגילה. אמרה איני שותה. מגילתה
 נגזזת ומנחתה מתפורת על הדשן. ואין
 מגילתה כשרה להשקות בה סוטה אחרת.
 נמחקה המגילה ואמרה טמאה אני. המים
 נשפכים ומנחתה מתפורת על הדשן. נמחקה
 המגילה ואמרה איני שותה מערערים
 אותה. ומשקין אותה בעל כרחיה: ד אינה
 מספקת לשתות עד שפניה מריקותיה ועיניה
 בוללות. והיא מתמלאת גידיו י. והם אומרים
 הוציאוה הוציאוה שלא תמלא העזרה. אם יש לה זכות.

מנחתה לא בדקי לה מילא דכתיב (במדבר ה') מנחת זכרון
 מזכרת עון: מתמלאת גידים. מתוך ששברה נפוח נראית
 כמלאה גידים: שלא תטמא את העזרה. לא מטומאת מת
 קאמר אלא שלא תפרוס נדה ותטמא [שער] נקטר ועזרת
 נשים שהלא דרך שם שדה וזה אסורין לנטום בזה
 הבית. אבל המה עלמו מותר להכניסו להר הבית [ולשער]
 נקטר שלא תתקדשו בקדושה העזרה: יש לה זכות וכו':
 בגמרא מפרש דזכות תורה הוא דתולה לה שהולכה
 בבית הספר והמתירה לבעלה שיאל חוץ לעיר לעסוק
 בתורה: כאלו

יש לה זכות חולה [והא רבי שמעון סבר במתניתין
 דלקמן דאין זכות חולה]. זכות כרבנן ס"ל: הוציאוה הוליוה. הכי גרסינן
 בחוספות] פ"ג דזבחים דף ל"ב דגרסינן תרי זימני [וכ"כ תוס'
 יצמות ז' ע"ב ד"ה וראה]: שלא תטמא העזרה. דכתיב
 בפרשת שלוח טמאים בצדק נשא ולא יטמאו את מחניהם. ואע"פ שאין
 ענין טומאה זו דומה לבשר טומאות ללא מליט לה טהרה
 לטומאה זו ודתיקן במשנה ז' פ"ג דחגיגה מעבירין על טהרה
 עורה ההם בכלים שבתוכה כדפי' בס הר"ב והכא אין לומר
 בטומאת כלים שבעזרה. כיון דלא מניח מוקמת למתניתין
 בטומאת מה. [דוהו למיחם שבתחלוט טמאות ותאחיל
 אבל בניגועה ודאי מזהירים שלא חגע. כי היכי דמזהירים
 ההם במשנה ח' ממקלת שיוכלו להזהר והכא יוכלו ודאי
 להזהר מכל וכל שלא חגע] ויראה לי שטהרת הטומאה
 שבתחנה היא בפרשת הטומאה ממנה בלבד: העזרה. פי'
 הר"ב שלא תפרוס נדה. דמחמת בעיותא פתחומית רגילה
 לפרוס שמרפס הדמים ונפתח המקור ולא דמי לחדרה
 מסלקת הדמים לחן סוף פ"ד דנדה שהיא דאגה אינה
 בזה פתחום. גמ'. ומ"ס הר"ב ותטמא שער נקטר ועזרה נשים
 כו' שדה וזה אסורים לנטום להר הבית כדתקן ספ"ק
 דכלים. וטעמא שהוא נקרא מחנה לוי. והר"ב שכנס
 ששער נקטר וע"ג וילא בזה הבית. זה לפי שבתחלה
 מפרש ל' המשנה ששונה בעזרה וזה השם לא סוגח
 על הר הבית אבל ילא לו באמיתת הדין שכן אסורים
 אפי' בזה הבית. ויותר נראה לי לפרש דמשנה עלמה
 קוראת העזרה גם להר הבית דהכי נמי אשכחן במשנה
 ח' פרק ו' דשבת כמו שכתבתי עם וכן במשנה ח'
 פרק קמח דבכורים. ומה שכתב הר"ב דמת עלמא
 מותר להכניסו להר הבית ולשער נקטר שלא תתקדשו
 טו' לפי שער נקטר הוא מחנה לוי וקוראתו בכלל
 הר הבית. ושער נקטר עלמא אע"פ שהוא בעזרת
 ישראל לא תתקדש כמו שכתבתי בשם רש"י משנה ה'
 פ"ק. וקדושת עזרה רואה לומר עזרת ישראל. ומשם
 ואילך שהיא מחנה שכינה כמפורש בסוף פרק קמח
 דכלים. ושם אפרש טעמא דמת

יבין תפארת ישראל יבין

דכתיב מקמי הקטרה, קמ"ל קרא דבדיעבד מהני כשפתחה קודם
 הקטרה. והשקאה בתרא להכריחה לריח וכחנה קמא: ט) ב"ד ה"כ:
 (י) בבית הדשן שבעזרה, וכשרפת עם כשאר פסולי המוקדשין,
 מדכבר קדשה בכלי: (יא) ערעור הוא לשון בלבוש ותמחון. ור"ל
 מהממין ומכריחין אותה: (יב) דלמלא מחמת יראה ממלכת: (יג) היינו
 לר"ס. אבל לח"ק לא בדקי לה מילא עד אחר הקטרה: (יד) דמדכשרה
 מתקנת נראית כמלאה גידין: (טו) דמתוך אימת מות הפרוס נדה
 נגזזת

(ח) דג' קראי כתיבי בהשקאה, חד לפני הקטרה, כתיב והשקה
 את האשה. וב' לאחר הקטרה, ואחר ישקה, והשקה את
 המים, לח"ק השקאה דכתיב קודם הקטרה דוקא. וב' דכתיבי
 אח"כ, ואחר ישקה ר"ל אחר ומהה דכתיב מקמי הקטרה
 משמע, דהיינו אחר שמהק יפה ישקה. והשקאה בתרא. קמ"ל
 קרא שאם נמחקה מגילה ואמרה איני שותה, מכריחין אותה לשתות.
 ולר"ס, ואחר ישקה דכתיב אחר הקטרה, דוקא הוא. והשקאה

ומכות פרושין. יתנומי פלס
 פלס הי' כ"ג פלס הי' פלס
 ה' רש"א אין זכות כו'.
 כלל ע"ג ו' ע"ג י' פ"ב ע'
 יתנומי פלס פ"ד הלכה ד'
 דבי אומר הזכות טו' ע'
 ע"ג: אלא מתנונה כו'.
 מ"ו: א"ל יתנומי פלס הי' כו'.
 ו' נפמאת מנחתה כו'. ע"ס.
 ו' פ"ב מ"י פ"ס פ"ד הי"ד:
 ואם משקדשה טו' מ"י: ע"ס.
 ואלו שבחורותיהן נשרפות.
 ו' כ"ג מ"ו: ע"ס:

שנויי גוססאות

מבלי נמשכ' סבלי.
 כתיב ס ב ל י ו ועי'
 מו"ט: ה' זכות. כתיב
 ונכ"ק הזכות. המרים.
 כתיב ונכ"ק המאריים.
 ואם אתה אומר הזכות.
 כתיב ונמשכ' ואם אומר
 אתה הזכות: כתיב ואם
 אומר אדם (?) שהזכות
 ב' המאריים. כתיב
 דף ו' ע"ג. המרים. ועי'
 מו"ט. כתיבה. כתיב
 פדחא(י). שאומרים.
 כתיב ונכ"ק ונמשכ' ונמשכ'
 ונמשכ' ומאמת דין.
 כתיב ונכ"ק ונמשכ' ונמשכ'
 ונמשכ' שיתלחה כתיב
 ונמשכ' שיתל' כתיב
 שתיחה. הזכות תולה.
 כתיב אין זכות תולה.
 במים המאריים. כתיב
 ונכ"ק ש. המרים.
 ואינה יולדת. כתיב
 אינה. כתיב אבל אינה.
 מתנונה ה. כתיב
 מתנונה. לסוף היא.
 כתיב ונכ"ק ונמשכ' שהיא.
 שתיחה. כתיב והיתה:
 ו' ותפדה. כתיב ונכ"ק
 תפדה וכן כסמון תשרף.
 הרי היא. כתיב הרי
 אלו. וכן כסמון. (ואם)
 משקדשה. כתיב ויהא;
 נמשכ' יש כלו חסרון
 מן המנחות עד המנחות.
 ואלו. כתיב ונמשכ' ונמשכ'
 אלו. טמאה אני (לך).
 כתיב יתח.

תוספת חדשים

פ"ג ו' תו"ט ד"ה וארו'
 כו' עד סופו. וז"ל
 להיטובלי בלחם אין מילוק
 אבל הרמב"ם דמתקן ביה
 לחם תלו לא ס"ל ע"ס
 אז רק במסקא דף ו' ע"ג
 דמדרבנן נפרשת שלא יאמרו
 מולין מכלי שרת לחול
 לכן אפי' קרב הקומץ דהא
 לא יפרש כלום דלא דמיא
 לחם תלו ומינשלי ס"ל
 כשאר תולדים שם בנמי
 וק"ל. (ממחשת וז"ל):

ראשון לציון

במשנה הרי אלו מכלי
 עולם. נמשכה שגמרא
 מכלי עולם וכן בנמי. כו'.
 ועי' יבמות ס"א: אמר רבא
 מכלי לב וקנה רש"י מכלי
 לב כמו מכלי לב: ה' תו"ט
 ד"ה רבי אומר כו' שאין
 לאמרים שום הלכה כפלוני
 ע"כ. עי' יסלמי' ו' תו"ט
 ד"ה ואלו שממחותיהן כו'
 כמ"ס בשם הרמב"ם כו'
 עיין יש סדר למשה:

תשיא. להזכיר לבעל דין שלא יעשים כו' פ"ד דכטעות דף ל"א:
 ומכות פרושין. פירש הר"ב שמכה עלמו להראות שהוא עניו
 ולנוע. וכו"כ רש"י ומדה העונה היא בכלל מדה פרושין שהם
 החכמים. וז"ל הרמב"ם החכמים קוראין עלמן פרושים להיוחס
 מופרשים מבני אדם שיש להם חסרונות

והמדות הפחותות והכדיפה אחר חלואת
 העולם. והם מיתלים לשקר העה"כ
 ולמדות המעלות: הרי אלו מכלי
 עולם. לשון הרמב"ם ומ"ס מבלי
 עולם או מכלי עולם שאלו הדברים
 המפסידים מליאות האדם ע"כ. ירנה
 מליאות האדם לפי שהוא עיקר
 הכריחה בעולם השפל וכן אמרו על
 ג' דברים העולם עומד כו' בפ"ק
 דאבות: ה' במים המאריים. כן
 הוא בכל הנוסחאות מלבד בגמרא
 פרק קמח דף ו' מיייתי לה במים
 המרים ובספרי במים המרים
 המאריים: מדהה. כתב הר"ב
 הגון החסר נקרא דיהא בלשון

המשנה. וזה הרבה במסכת נגעים.
 מלאכול בתרומה וכו' ושבו עדים שנטמאה ולאמר רב שבה ואפילו אחר שתייה שאין המים
 נדוקין הואיל ואיכא דידע בה דכתיב
 (במדבר ה) ועד אין בה כמ"ס שם הר"ב. ומותיב לה דלוי איתא שאין המים
 נדוקין נמלא אהם מוליח שם רע כו' שאומרים
 טמאות הן אלא שיש להן עדים ומשני לר"ש קאמר לר"ש מדוע לא תליח עדים נמי
 לא תליח. וקרא דעד אין בה איכא למדמי
 דהא דרשינן ליה לכוטה ודליח דעד אחד אמר נטמאה וכו' כמ"ס לעיל. והו
 מיייתי ברייתא דליף ליה טהורה ולא שיש לה
 עדים ומשני יש לה עדים במדינת הים לא שכיח. פירש"י לא מסקי אינשי
 אדעתיהו למהשדיניהו לטהרות בהכי וכתבו התוספות
 וה"ה בא עליה בעלה בדרך [שאין המים נדוקים אותה כדכתיב. ונקח
 האיש כדלעיל] נמי לא שכיח: רבי אומר הזכות תולה לה
 כו' אלא מתנונה. פליגי רב ששת ורב יוסף. רב יוסף ס"ל דלת"ק
 מתנונה נמי לא. ורב ששת כושר דת"ק נמי סבירא
 ליה דתולה אבל מתנונה כו'. ופירש רש"י ולא פליגי רבנן עליה דרבי
 אלא בסוף שהיא מטה בלוחה מיתה לחוד. ע"כ. והרמב"ם
 בהבדלו פרק ג' העתיק דברי רבי הפסר סבוכר דהנא קמח ורבי לא פליגי
 כלל. ורבי לא אחי אלא לפרושי דברי ת"ק ולתרוני
 לקושיתו של ר"ש. אי"נ לא להלכה כתב כן שבכר כתב צטורשו שששים
 מחלקת בין החכמים בסדרת אמונה. אין תכליתו מעשה
 מן המעשים. שאין אומרים שום הלכה כפלוני ע"כ. אלא מבוס
 דמסביר טעמיה דרבי ראה להעתיק דבריו: ו' ואלו שממחותיהן
 נשרפות. דדמיא לחם תלו [שהרי על ספק היא בזה] וכן [בדברים
 פרק ו' דכריותות] אם משנכחט טודע לו. הדם יפסק והבשר
 ילח לבית השריפה. תוס' בשם ירושלמי. ונריך לומר דקדושת
 כלי מדמי ליה לנשחטה ואף כשלא קמן איירי וכן כתב הרמב"ם
 בפ"ד מהלכות טוטה. ומ"מ לא דמי ממש לחם תלו. דהתם תמן
 משמרק הדם הבשר יאכל ואילו הכא נשרפה אפילו קרב הקומץ
 נמי כמ"ס [בהלכות] [בשש] הרמב"ם. וז"ע טעמא מאי דמדמינן
 לה במקלח ולא לכולה: האומר טמאה אני לך. עיין מ"ס משנה
 ג' פ"ק [וכתבו לה עדים. בגמ' פ"ק דף ו' מותיב למאי דאמרין
 כדפירש הר"ב שם משנה ג'] שאם יש לה עדים אין המים
 נדוקין אותה דהשתא לאו בה בדיקה היא. ותגלי מלתא למפרע
 דכי קדוש מעיקרא בטעות קדוש. ומשני שגחה בעורה כגון
 סגורכה לנקביה שאין לה שומרים [ופירש"י ועל גזות זה באלו
 לה העדים ולא על טומאה של סתירה ראשונה] והקשו התוס'
 כיון דהוא היה מביא מנחתו עליה אמאי נשרפת מאי שנא מהא דתנן
 בפ"ד דמזיר האבה שנדרה בניור והפרישה את בהמתה [ואיח"כ
 הפך לה בעלה [אם] שלו היתה בהמתה] תלח ותרעה בעדר
 ואע"ג דבעל מייגו גיזו ואינו עוקר הגדר מעיקרו [כמ"ס שם הר"ב
 בראש הפרק] דבדעת הוקדש אפי' הכי כיון דמשלו היא תרעה.
 ועוד תנן התם בפ"ה מי שנדר בניור והלך להביא בהמתו כו'
 אם משנגנבה נזר אינו נזיר וס"ג היו עדים קודם הקדש
 ולא דמי לחם תלו אקדים. ולא דמי לחם תלו דתנן ר"פ
 בחרח דכריותות דעודע לו קודם שנשחט ירעה עד שיסתאב.
 דהא מפרש התם טעמא דמתוך שלבו עקפו בשעת הפרשה
 ומחירא מספק החטא

ומכות פרושינה. הרי אלו מכלי עולם(כו):
 ה' רבי שמעון אומר אין זכות תולה במים
 המרים ואם אתה אומר הזכות תולה במים
 המאריים מדהה(כו) אתה את המים בפני
 כל הנשים השותות. ומוציא אתה שם רע
 על המהורות ששתו. שאומרים טמאות הן
 אלא שתלתה להן זכות. רבי אומר הזכות
 תולה במים המאריים ואינה יולדת ואינה
 משבחת אלא מתנונה וחולכתיה) לסוף
 היא מטה באותה מיתה: ו' נטמאת מנחתה
 עד שלא קדשה בכלי הרי היא ככל
 המנחות(כו) ותפדה(ל). ואם משקדשה בכלי
 הרי היא ככל המנחות ותשרף. ואלו שממחותיהן נשרפות.
 האומר טמאה אני

המטה. וזה הרבה במסכת נגעים.
 מלאכול בתרומה וכו' ושבו עדים שנטמאה ולאמר רב שבה ואפילו אחר שתייה שאין המים
 נדוקין הואיל ואיכא דידע בה דכתיב
 (במדבר ה) ועד אין בה כמ"ס שם הר"ב. ומותיב לה דלוי איתא שאין המים
 נדוקין נמלא אהם מוליח שם רע כו' שאומרים
 טמאות הן אלא שיש להן עדים ומשני לר"ש קאמר לר"ש מדוע לא תליח עדים נמי
 לא תליח. וקרא דעד אין בה איכא למדמי
 דהא דרשינן ליה לכוטה ודליח דעד אחד אמר נטמאה וכו' כמ"ס לעיל. והו
 מיייתי ברייתא דליף ליה טהורה ולא שיש לה
 עדים ומשני יש לה עדים במדינת הים לא שכיח. פירש"י לא מסקי אינשי
 אדעתיהו למהשדיניהו לטהרות בהכי וכתבו התוספות
 וה"ה בא עליה בעלה בדרך [שאין המים נדוקים אותה כדכתיב. ונקח
 האיש כדלעיל] נמי לא שכיח: רבי אומר הזכות תולה לה
 כו' אלא מתנונה. פליגי רב ששת ורב יוסף. רב יוסף ס"ל דלת"ק
 מתנונה נמי לא. ורב ששת כושר דת"ק נמי סבירא
 ליה דתולה אבל מתנונה כו'. ופירש רש"י ולא פליגי רבנן עליה דרבי
 אלא בסוף שהיא מטה בלוחה מיתה לחוד. ע"כ. והרמב"ם
 בהבדלו פרק ג' העתיק דברי רבי הפסר סבוכר דהנא קמח ורבי לא פליגי
 כלל. ורבי לא אחי אלא לפרושי דברי ת"ק ולתרוני
 לקושיתו של ר"ש. אי"נ לא להלכה כתב כן שבכר כתב צטורשו שששים
 מחלקת בין החכמים בסדרת אמונה. אין תכליתו מעשה
 מן המעשים. שאין אומרים שום הלכה כפלוני ע"כ. אלא מבוס
 דמסביר טעמיה דרבי ראה להעתיק דבריו: ו' ואלו שממחותיהן
 נשרפות. דדמיא לחם תלו [שהרי על ספק היא בזה] וכן [בדברים
 פרק ו' דכריותות] אם משנכחט טודע לו. הדם יפסק והבשר
 ילח לבית השריפה. תוס' בשם ירושלמי. ונריך לומר דקדושת
 כלי מדמי ליה לנשחטה ואף כשלא קמן איירי וכן כתב הרמב"ם
 בפ"ד מהלכות טוטה. ומ"מ לא דמי ממש לחם תלו. דהתם תמן
 משמרק הדם הבשר יאכל ואילו הכא נשרפה אפילו קרב הקומץ
 נמי כמ"ס [בהלכות] [בשש] הרמב"ם. וז"ע טעמא מאי דמדמינן
 לה במקלח ולא לכולה: האומר טמאה אני לך. עיין מ"ס משנה
 ג' פ"ק [וכתבו לה עדים. בגמ' פ"ק דף ו' מותיב למאי דאמרין
 כדפירש הר"ב שם משנה ג'] שאם יש לה עדים אין המים
 נדוקין אותה דהשתא לאו בה בדיקה היא. ותגלי מלתא למפרע
 דכי קדוש מעיקרא בטעות קדוש. ומשני שגחה בעורה כגון
 סגורכה לנקביה שאין לה שומרים [ופירש"י ועל גזות זה באלו
 לה העדים ולא על טומאה של סתירה ראשונה] והקשו התוס'
 כיון דהוא היה מביא מנחתו עליה אמאי נשרפת מאי שנא מהא דתנן
 בפ"ד דמזיר האבה שנדרה בניור והפרישה את בהמתה [ואיח"כ
 הפך לה בעלה [אם] שלו היתה בהמתה] תלח ותרעה בעדר
 ואע"ג דבעל מייגו גיזו ואינו עוקר הגדר מעיקרו [כמ"ס שם הר"ב
 בראש הפרק] דבדעת הוקדש אפי' הכי כיון דמשלו היא תרעה.
 ועוד תנן התם בפ"ה מי שנדר בניור והלך להביא בהמתו כו'
 אם משנגנבה נזר אינו נזיר וס"ג היו עדים קודם הקדש
 ולא דמי לחם תלו אקדים. ולא דמי לחם תלו דתנן ר"פ
 בחרח דכריותות דעודע לו קודם שנשחט ירעה עד שיסתאב.
 דהא מפרש התם טעמא דמתוך שלבו עקפו בשעת הפרשה
 ומחירא מספק החטא

תשיא. להזכיר לבעל דין שלא יעשים כו' פ"ד דכטעות דף ל"א:
 ומכות פרושין. פירש הר"ב שמכה עלמו להראות שהוא עניו
 ולנוע. וכו"כ רש"י ומדה העונה היא בכלל מדה פרושין שהם
 החכמים. וז"ל הרמב"ם החכמים קוראין עלמן פרושים להיוחס
 מופרשים מבני אדם שיש להם חסרונות

והמדות הפחותות והכדיפה אחר חלואת
 העולם. והם מיתלים לשקר העה"כ
 ולמדות המעלות: הרי אלו מכלי
 עולם. לשון הרמב"ם ומ"ס מבלי
 עולם או מכלי עולם שאלו הדברים
 המפסידים מליאות האדם ע"כ. ירנה
 מליאות האדם לפי שהוא עיקר
 הכריחה בעולם השפל וכן אמרו על
 ג' דברים העולם עומד כו' בפ"ק
 דאבות: ה' במים המאריים. כן
 הוא בכל הנוסחאות מלבד בגמרא
 פרק קמח דף ו' מיייתי לה במים
 המרים ובספרי במים המרים
 המאריים: מדהה. כתב הר"ב
 הגון החסר נקרא דיהא בלשון

יבין תפארת ישראל יבין

כז) גזון הכסה נקרא דהוי. וז"ל מדר"א רל"ש הג"ל, ר"ל שיסמס
 לחות, כי לכולם יש זכות מעט מחורה: (כה) נעשית חולנית:
 (כט) שנטמאו קודם שנתקדשו בכלי: (ל) והלא לחולין, ומהמעוט
 יקנה אחרת:

תוספת רע"ק

לאידך מ"ד דס"ל דלכ"ע מתנונה א"א לאוקמי כרבי דחא לר' טומא מתח
 באותה מיתה וחכמים דהבא לא ס"ל כן. אלא ע"כ דס"ל דלחך מ"ד רבין
 ור' לא פליגי כלל. וז"ל:

בש"א טו' יומטו טס.
 כמותו פ"ד ס"ו סוטה פ"ד י"ג
 ובה"א או שותות טו' טו'
 טס טו': ג מעוברת טו' טס:
 ובה"א טו' טו' טס טס:
 אילנות יומטו סוטה פ"ד
 טו' טו' טו' טו' טו' טו' טו'
 טו' טו' טו' טו' טו' טו' טו'
 טו' טו' טו' טו' טו' טו' טו'

שנויי גוסחאות

ולא שותות ג"כ אבל
 לא שותות. לא שותות
 ולא גוסלות. ג"כ
 וכמ"כ או שותות
 או לא גוסלות. ועין
 ח"ט: ג לא שותות
 ולא גוסלות. ג"כ
 וכמ"כ. שותות. גוסלות
 וכן בסוף. איקנות טו'
 ושניה ראויה לילד לא
 שותות ולא כו'. כמ"כ
 לא גוסלות בתורה ולא
 שותות: ג"כ. שאינו
 ראיות לולד. ר"א לעזר.
 כמ"כ. ר"ל ע"ד.
 ולפרות. ג"כ לפרות.
 ושאר. כמ"כ וכן (פ)
 שאר. בתורה. כמ"כ
 כותבת:

תוספת הרשים

ג בתוי"ט ד"ה ושאר
 כל הנשים טו'. ולא ידעו
 נחלי קבא לכו ק"ט
 לכות כדלח"ה כתיבתה
 אשת ממזר לממזר אשת
 כהן לכהן וספק הרמב"ם
 כפ"ט מה"ס ואל"ל דלית
 רק שותות ומה של יטו
 כותבה מרש"א שמיטין י"ג
 כדלח"ה גמ' מ"ד אפ"ט
 פסולין לא ליושב פוט"י
 לא נשט פלוס נשים טו'
 ואל"ל אש טו' היא אינה
 רואה לפרות וכו' לה נט
 יומד טוב משתתה ויתן
 לה כותבה קמ"ל ודוק:

תוספת רעק"א

קרא ביון דמח"ת ליבא
 איסור בבא על ארוסה
 בבית המיון. אבל עיקר
 הקושי א מפתח"ג ג'
 דא מאי סברי רבנן
 דמעוברת חבירו שותה
 הא בא עליה ביאת
 איסור מרבנן ואינו
 מנוקב שטין:
 ג [אות פז] בהר"ב ד"ה
 י' אינה ראויה לילד כו'
 שאין לו בנים. אף
 שנשא אשה אחרת אחר
 הקינוי מ"מ בשעת
 הקינוי לא היתה ראויה
 לשהות. ובהיות אה
 הי' לו בשעת הקינוי
 אה ובלתי ומתו אחר
 הקינוי כבר נראית
 לשהות כ"כ תוס' בשם
 ירושלמי וכמ"ל נתפסק
 אם נם באיסור ארויותא
 כגון שנעשה פטור דכה
 אחר הקינוי אם שותה:

בית שמאי אומרים נוטלות כחובה. פירש הר"ב דשטר העומד לגבות כגבוי דמי. ולא דמי למתני' ג' פ"ד דיבמות דהתם ספק כשואה והוי ספק אי עומד לגבות כלל מה שאין כן הכל. דכשמה הבטל ודאי עומד לגבות. אלא מטעם אחר נבוא להפסידה הוי היא כנכסה ומוחזקת. גמ' דהתם דף ל"ח: ובית הלל אומרים כו' ולא נוטלות ככותבת. ולא שייך לומר העמד אשה על מוקפה כמו בפ"ק דכתובות מ"ו ח' והיומר לא זנתה שהרי רגלים לדבר שקלא לה ונסתרה והכתוב הוליה מאותה חזקה ועשאה ספק. תוס'. [והר"ב כשכח וז"ל ובה"א לא שותות ולא נוטלות ככותבת. כלומר מתוך שלא שותות וכו' לא דק דלמאי הולך לפרש מתוך כו' דמקוין שהיא בספק אש זנתה הוי ככל ספיקא דמומחה דהיכא דקאי תיקוס ולין להויה מהמוחזקת אלא אטעייה להר"ב דהתם' כהנו כן מפרק החולק דהתם מפרש מתוך כו' אבל לא הטיח הר"ב שהוספות העתיקו ללבן המכה ובה"א או שותות או לא נוטלות ככותבת והא"ה פריבין התם או שותות והביא האיש את אשתו אל הכהן אמר רממנא וליכא אלא מתוך וכו'. וכן הוא הסוגיא בפרק האשה שנפלו דף פ"א אבל הר"ב ע"ז העתיק כאן כמו שהיא גמ' לפנינו לא שותות ולא נוטלות כו' ואין כאן פירכא ולא טעיה. וכבר תמחה הסוס' דהתם אדלח פריך הכל דהוא עיקר מלחא. וגירסת הספרים יתח' מכת הנהו סוגיות]: ג מעוברת כו'. תימה אמאי לא הני מעוברת בתי צבא דאלמנה לכ"ג דלמי בטעמא. תוספות בריש פרקין: איילונות וכו' לא שותות וכו' רבי אליעזר אומר יכול הוא לישא וכו'. והכי ס"ל רבנן או אשה או בניס כמו שכסותי במ"ה פ"ו דיבמות. ובי תימא הא רבנן חות לכו הך סברא במעוברת ומאי שנא. כ"ל דשאינה דהא דלילונות אוסורייטו משום דמיפקד אפריה ורביה ולהחזיק מלוה מן התורה אסורה. אבל הא דמעוברת ומינקת לא גזרו להחזיק שום מלוה. אלא מפני חשש החיזוק שמא תתעבר שנית בזמן ההנקה [דמעוברת גמי להנקה קיימא] ויתעבר החלב והולד ימות. כי לא יתן לה הבטל להחיות הולד בדבר אחר. כמו שעשה בולד טלו אש תתעבר ויעבר החלב. כדליתא בפ"ד דיבמות דף מ"ב ולא הוי זה אלא כתקנה בעלמא. ולפיכך לא התמירו בה. וזהו שדקדק הרמב"ם לכתוב בפרק ב' מה"ס. עבר ונשא מעוברת חבירו ומינקת חבירו הרי זו שותה שאין כאן עבירה. ע"כ [ומאי קאמר שאין זו עבירה. והרי עובר הוא על דברי חכמים שאסרו ליקח מעוברת כו'] אבל ר"ל שאין כאן עבירה בערך העובר בענין איילונות כו' שהם גזירות ובכללן ושמתהם [אם משמתה] ע"ז משמתה למזמתה ואלו הך אינה אלא תקנה ומכל מקום אסור לעבור. ועיין בהקדמת הרמב"ם תמלח חלוקה זו: איילונות. כימניה פירש הר"ב במ"א פ"ק דיבמות: ושאר כל הנשים טו'. תימה הא משנה יתירה מאי קמ"ל הא שמעינן ליה מרישא והאומרת לוי שותה. אינה נוטלת כחובה. תוס': ד אשת כהן שותה ומוהרת לבעלה. כתב הר"ב מהו דתימא הואיל ונאנסה אסורה כו' קמ"ל. וקביא דאשת כהן ששתתה מוהרת מיבעי ליה. ובגמ' אשת כהן שותה ומוהרת אסורה לא נאנסה אסורה הא נאנסה מוהרת והיא אשת ישראל. אבל אשת כהן דאפי' כי נאנסה אסורה תימא לא תשתה. וכתבו הסוס' דהיא לא נאנסה אלטרין לאשת כהן שנאנסה שותה אסורה. וכמ"ס במכנה ט' פרק ב' דכתובות. ומש"ה לא ממעינין אשת כהן משתיה מוהרת דהא אלטרין לדרשא ע"מיה דנאנסה תהא אסורה. ע"כ. והדר אמרינן בגמ' ומוהרת לבעלה שפיטא (מ"ד) כו' ובמתנונה דרך אברים שלא דרך בטן ודרך תימא דנאנסה כו': אשת סרים שותה. כתב הר"ב דלא תימא מבלעדי אישך וכו'. קמ"ל ללא. ומבלעדי אישך לקדמה שביצה הבטל לבעול כמ"ס בריש פרקין. תוס': אשת סרים. לטון הרמב"ם בפ"ב מה"ס. אשת סרים חמה או סרים אדם המותרות לבעולין. ודסרים חמה מוהרת הן בסוף פרק ח' דיבמות. וסרים אדם פירש הר"מ כשתתה כוס של עקרון שמוהרת לו. וקרו ליה סרים אדם לפי פעל ידי אדם בא לו. ע"כ. והא דכתוב פרק ח' דיבמות תנן סרים חמה וכו' מאכילה בתרומה ולא תנן סרים אדם ובכגון ששתה כוס עקרון. משום דעיקר סרים אדם הוא פטוע דכה וכרות שפכה להכי לא מני' למתני וזו היא דעת רש"י שגם סרים דהכא מוקי ליה בשל חמה דוקא משום דס"ל דכגון זה אינו נקרא סרים כלל: על

הראיות נשמות ולא הספיקו להסקות עד שמתו: ב"ש אומרים נוטלות כחובה. דשטר העומד לגבות כגבוי דמי: ולא שותות. דכתיב (טס) והביא האיש את אשתו: וב"ה אומרים לא שותות ולא נוטלות ככותבת. כלומר מתוך שלא שותות ח"ן נוטלות ככותבת. דשטר העומד לגבות לאו כגבוי דמי: ג מעוברת חבירו. שמת או גרשה והייתה מעוברת או מינקה והסרויה חכמים לינשא עד שיהיה הולד בן שתי שנים והלך זה ונשאה קודם הזמן וקנא לה ונסתרה: לא שותה. שהרי אינה ראויה לקיימה דס"ל לר"מ הנושא מעוברת חבירו או מינקת חבירו יוליא ולא יחזיר עולמית. ואין הלכה כרבי מאיר: יכול הוא להפרישה. עד כ"ד חדשים ולהחזרה. הלכך ראויה לחיות קרינא בה: איילונות. דוכרתיאל דלא ילדה: ושאינה ראויה לילד. ששתתה כוס עקרון. ואסור ליימן למי ט"אין לו בניס: ר"א אומר יכול הוא לישא אשה אחרת. ויהיה מותר לקיים את זאת. הלכך ראויה לחיות היא. ואין הלכה כר' אליעזר: ד אשת כהן שותה ומוהרת לבעלה. אש נאמלת נקיה. דמהו דתימא הואיל וחזת כהן שנאנסה אסורה לבעלה. יחוש לה שמא נאנסה ולכך לא בדקוה המיס קמ"ל: אשת סרים שותה. דלא תימא מבלעדי אישך אמר

לתימן למי ט"אין לו בניס: ר"א אומר יכול הוא לישא אשה אחרת. ויהיה מותר לקיים את זאת. הלכך ראויה לחיות היא. ואין הלכה כר' אליעזר: ד אשת כהן שותה ומוהרת לבעלה. אש נאמלת נקיה. דמהו דתימא הואיל וחזת כהן שנאנסה אסורה לבעלה. יחוש לה שמא נאנסה ולכך לא בדקוה המיס קמ"ל: אשת סרים שותה. דלא תימא מבלעדי אישך אמר

יבין תפארת ישראל יבין

חבירו, דהכא אסורה מלד עלמה: (פז) ולא חיישינן שמא נאנסה, דלא לא בדקי לה מיס. ומש"ה כוה ס"ד דלא תשהה מזכותי והיא לא נאנסה, אסורה, הא נאנסה מוהרת, זאת משקה. אבל אשת כהן שגם נאנסה אסורה לא יסקה, קמ"ל שותה: (יז) סרים חמה

י) פליגי בשטר העומד לגבות, לז"כ כגבוי, והיא מוחזקת: (יא) דס"ל לר"מ יוליא ולא יחזיר עולמית: (יב) עד סוף פ"ד חודש משכולד: (יג) וראויה להיות אשתו: (יד) ששתתה כוס עקרון: (טו) ואפילו הכי פליגי רבנן, דלא דמי למעוברת ומינקת

